

90

MAGYAR

BULLETIN OF THE
HUNGARIAN COMMUNITY
IN NEW ZEALAND
DECEMBER 2007

"CELEBRATION" 2 OIL AND CANVAS
EVA BORKA

BÉKÉS, BOLDOG KARÁCSONYT!
MERRY CHRISTMAS!

KELLEMES KARÁCSONYT
ÉS BOLDOG ÚJ ÉVET
KÍVÁNUNK MINDEN
OLVASÓNKNAK!

MERRY CHRISTMAS
AND HAPPY NEW YEAR!

ADY ENDRE

KIS KARÁCSONYI ÉNEK

Tegnap harangoztak,
Holnap harangoznak,
Holnapután az angyalok
Gyémánt-havat hoznak.

Szeretném az Istent
Nagyon dicsérni,
De én még kisfiú vagyok,
Csak most kezdek élni.

Isten-dicséretre
Mégiscsak kiállok,
De boldogok a pásztrok
S a három királyok.

Én is mennék, mennék,
Énekelni mennék,
Nagyok között kis Jézusért
Minden szépet tennék.

Új csizmám a sárban
Százszor bepiszkolnám,
Csak az Úrnak szerelmemet
Szépen igazolnám.

(Így dúdolgattam én
Gyermek-hittel, bátran,
1883
Csúf karácsonyán.)

Károly FERENCZY
(1862, Vienna - 1917, Budapest)

It was not before completing his law studies and graduating from the College of Economy that Ferenczy took up painting, primarily as a result of his future wife's influence. After travelling in Italy, he began studying at the Julian Academy in Paris in 1887. In 1889 he moved to Szentendre, a small town near Budapest, and painted in naturalistic style showing the influence of Bastien-Lepage. Between 1893 and 1896 he lived in Munich with his family. There he joined the circle of Simon Hollósy, with whom he moved to Nagybánya in 1896 and became the leading figure of the artist colony established in that small Transylvanian town. Of the Nagybánya painters representing plein-air painting, he was the first to have great success when in 1903 his paintings were exhibited in Budapest. After 1906 he moved to Budapest and became a professor at the School of Drawing - the predecessor of the College of Fine Arts, spending only the summers at Nagybánya. During his last creative period he mostly painted decorative pictures of nudes.

5.	1. Evening in March
4.	2. Portrait of Béni Ferenczy
3.	3. Morning Sunshine
2.	4. Sermon on the Mountain
1.	5. Boys Throwing Pebbles into the River

Károly FERENCZY: IN FRONT OF THE POSTERS

KÜLÖNLEGES AJÁNDÉK A MIKULÁSTÓL!

Tőlünk függ minden, csak akarjuk!
- Széchenyi István

Friss szellő érkezett otthonról térségünkbe,
Csaba Gábor nagykövet személyében.

1968-ban született Gyulán. Igen művelt, több nyelven beszélő családós diplomataként érkezett Canberrába. A Budapest Közgazdaságtudományi Egyetemen, majd a nevezetes Washington DC Georgetown Egyetemen szerzett Masters diplomákat a külügyi szolgálat tudománya szakon. Karrier diplomata pályafutását Budapesten a Külügyminisztériumban USA referensként kezdte, onnan pedig visszakérült Washingtonba, ahol 1997 és 2002 között a Magyar Köztársaság Nagykövetségén dolgozott külpolitika elemzőként. Utána Budapesten folytatta a Külügyminisztérium Amerikai Főosztályának igazgatóhelyettesként. Nagyköveti megbízólevelét Ausztráliában szeptember végén, nálunk Új-Zélandban pedig december 5-én adta át.

Mikulás nap előestjén ismerkedhettek meg a wellingtoni magyarok Csaba Gáborral és feleségével, Edittel. Előzőleg Aucklandba, utána pedig Christchurchbe és Dunedinbe látogattak el kedves vendégeink, így áttekintő benyomást szerezhettek Új-Zéland főbb városairól és magyarjairól. Wellingtonban kifejezetten úgy éreztük magunkat, mint a kisgyerek, aki kitette a szépen kipucolt csizmáját az ablakba, és lám, virgácsot nem is hozott a Mikulás, kizárólag „minden jót”.

Csaba Gáborban ugyanis nem csupán egy tanult és tapasztalt szakértőt nyertünk, hanem nyitott, energetikus, és magabiztos embert, aki nem fog megfélemlíteni Új-Zélandról, mitöbb aktívan képviselni fogja érdekeinket. Szerencsések vagyunk, mert nem könnyű a feladat, és az új nagykövetség erre a tényre nemcsak ráérezett, hanem vállalja. Tulajdonképpen otthon sokan azt hiszik, hogy e térség megbízatásával könnyű dolga van a megbízottnak, tudniillik a világ legnyugodtabb részéről van szó. Miért is lenne ez másképp, amikor addig nem foghatjuk fel, hogy a másoknak milyen, míg nem jártunk a cipőjében.

Jól jön ez nekünk, amikor keressük helyünket, amikor ott tartunk, hogy belefáradtunk az identitással kapcsolatos próbálkozásainkba. És főleg, amikor szégyent hoznak hovatartozásunkra egyes „magyar turisták”. Jól jön ez a kis friss szellő, akármennyire fúj is a szél Új-Zéland fővárosában. ■

Szentirmay Klára

SPECIAL GIFT FROM ST NICHOLAS

Everything depends on us, we must simply want it!
- István Széchenyi

A refreshing breeze has arrived to our region in the person of Ambassador Gábor Csaba, our new Hungarian Ambassador. Ambassador Csaba was born in Gyula in 1968. He is a well-educated career diplomat, who speaks several languages. He came to Canberra with his wife and two young children. Essential facts about the man include that he completed two Masters Qualifications, the first at the Budapest University of Economic Sciences, the second at the renowned Georgetown University in Washington DC in the Science of Foreign Services. He began his career in diplomacy as the USA desk officer at the Ministry of Foreign Affairs in Budapest, returning to Washington DC to work as foreign policy analyst at the Hungarian Embassy from 1997 until 2002. Afterwards he took up the position of deputy director of the Department for the Americas back at the Foreign Ministry in Budapest. Ambassador Csaba presented his credentials in Australia in late September, and then on 5 December here in New Zealand.

It was on the eve of St Nicholas Day - when Hungarian children put their freshly polished shoes on the window sill for Mikulás - that Wellington Hungarians had the opportunity to meet the new Ambassador and his wife, Edit. Beforehand our guests visited Auckland, and afterwards Christchurch and Dunedin, giving them a good overall impression of the country's main centres and Hungarians here. We in Wellington felt quite like children who had put out our polished boots on the window sill for St Nicholas: lo and behold, this year St Nick didn't bring any sticks, only "goodies" to fill our boots!

... In Gábor Csaba we have not just a well-educated and experienced professional, but an open, energetic and self-assured individual, who we can tell, will not forget about New Zealand, and who, what's more, will actively represent our interests. We are lucky, because his task is not easy, and not only was he quick to develop a sense of this, but he has taken on the challenge enthusiastically. The reality is that back home many believe that representing Hungary in this part of the world — the most peaceful region on earth — is a piece of cake. The truth is we ought not expect any different, when experience tells us you can't fully appreciate a situation, until you have walked in the shoes of the other.

It is timely for us, especially when we have been trying to find our place, and have pretty much exhausted ourselves in striving to keep our identity alive. And especially now, with the occasional Hungarian tourist bringing shame on our origins... This refreshing breeze comes at a good time, no matter how windy it gets in New Zealand's capital city! ■

Klára Szentirmay

Majthényi Flóra

MI A HAZA?

„Édes anya, édes apa!
Mondjátok csak, mi a haza?
Tán e ház, amelyben vagyunk?
Amelyben mindnyájan lakunk:
Ez a haza?”

„Nem, gyermekem, ez csak házuk,
De amit itt körül látunk,
Merre földeink terülnek,
Merre kertjeink fekszenek:
Ez a haza!”

Minden, amit a szem belát,
Itt e föld, mely kenyeret ad,
E folyók tele halakkal,
E szőlőhegyek falvakkal:
Ez a haza!”

Amerre a heglánc kéklik,
Merre a berek sötétlik,
Merre a róna kanyarul,
Melyre a kék ég leborul:
Ez a haza!”

Hol egykor őseink laktak,
Itt csatáztak, itt mulattak,
Ahol a határt ők szabták
S örökségül reánk hagyták:
Ez a haza!”

Ahol csontjaink porladnak
S mindig a földben maradnak,
Ahová bennünket tesznek,
Midőn egyszer eltemetnek:
Ez a haza!”

Ez a föld, mely drága nekünk,
Melyet legjobban szeretünk,
Ahová, bármerre járunk,
Mindig vissza-visszavágyunk:
Ez a haza!”

múlt

-

kor

ÁRPÁD-HÁZI SZENT ERZSÉBET (1207-1231)

A 800 éve született Árpád-házi királynő, a későbbi Szent Erzsébet a türingiai Eisenach városa melletti, 400 m magas sziklára épült zordon Wartburg várában töltötte rövid életének javát.

Erzsébet (1207-1231) II. András királyunk és a meggyilkolt merániai Gertrúd lányaként Sárospatakon született. A kor szokásainak megfelelően nagyon korán, már 4 éves korában eljegyezték Thuringia leendő grófjával, Lajossal, és elküldték Creuzburg várába, hogy együtt nevelkedjen hét évvel idősebb jövődöbelijével. A kis Erzsébet jóságával és kedvességével hamarosan megnyerte a vár népét, és Lajos szívből megszerette. Zsófia hercegnő azonban egyre kevésbé tudta elviselni a leány temperamentumos és szenvedélyes természetét. Erzsébet például minden körtáncnál jobban szerette a vad lovaglást, teljesen egyenrangú társként bánt a legegyszerűbb, legszegényebb gyermekekkel is. Ha Lajos védelmébe nem veszi és a házassággal meg nem szilárdítja helyét a várban, valószínűleg hamarosan hazakerült volna.

Erzsébet és Lajos házassága legendásan szép és boldog volt. Tizennégy évesen „szüzessége grádicsáról bölcsen és ártatlanul lépett a házasságba, mert az atyai parancs sürgette”. Azonban Erzsébetet férjéhez sokkal erősebb kötelék fűzte, mint az atyai parancs. Kölcsönös hitvestársi szerelmük példa minden kor ifjú házasai számára. A krónikás megemlíti, hogy Erzsébet, férjét hazavárva messzire elébe lovagolt és viharos örömmel üdvözölték egymást. Együtt éltek Wartburgban és Neuenburgban is.

A szentéletű asszony legbensőbb titka és egyik legvonzóbb tulajdonsága, hogy tökéletes összhangot tudott teremteni az Isten és a férje iránti szeretet között. A vár alatt nagy házat építtetett, ahová a zarándokokat és koldusokat befogadta, a betegeket ápolta. Olyan kedves és gondoskodó volt hozzájuk, hogy anyjuknak érezték és szólították őt. Lajos

jótegykedésében is együtt érzett feleségével és támogatta őt. A legenda szerint a vallásos, jótegykedéséről híres Erzsébetnek férje családja megtiltotta, hogy alamizsnát vigyen a szegényeknek az 1225-ös nagy éhínség idején. Amikor egy hideg novemberben kenyérrel teli köténnyel osont ki a várból, a férje kérdőre vonta. A kenyér hirtelen friss piros rózsákká változott. És a csoda hatására Lajos a pártjára állt...

A továbbiakban az ő jóváhagyásával „fosztotta ki” Erzsébet a várat, hogy segíthessen az éhezőkön.

A szentföldi hadjáratban Lajos életét vesztette, és ettől kezdve Erzsébet számára már nem jelentett otthont az udvar. Gyermekeivel együtt el kellett hagynia a várat. Sokat nélkülözött, de békétűréssel viselte megaláztatásait. Akikkel korábban jót tett — látva megváltozott helyzetét — sokszor gúnyolták, elkergették gyermekeivel együtt.

Úgy érezte, elérte az evangéliumi szegénységet, s igazán Assisi szent Ferenc és szent Klára nyomán járhat. Az ő lelkeségüket élte a ferences harmad rend tagjaként. Szegénységére jellemző a következő eset. Történt, hogy Magyarországról küldöttség érkezett Erzsébethez, aki szerény öltözköztében gyapjút fonva fogadta az előkelőségeket. „Soha királylányt ilyen ruhában és ilyen hitvány gyapjút fonni még nem láttam!” - kiáltott fel a küldöttség egyik gróf tagja.

Erzsébet a szolgáló szeretetével az imából kapta az erőt. Imádság közben gyakran látták ragyogni arcát. Özvegyi javaiból kórházat rendezett be Marburgban, ott szolgálta a betegeket — a ferences harmad rend ruhájában — egészen 1231. novemberében bekövetkezett haláláig. Feljegyezték: Haldoklása idején egy kismadár vigasztalta csi-csergésével, halála után pedig sok madár gyűlt köréje és örömteli dalokat énekeltek. Akik sírját hittel felkeresték gyógyulást - akik közbenjárását kérték: meghallgatásra találtak.

Négy évvel később IX. Gergely pápa a szentek közé iktatta a 24 évesen meghalt édesanyát. Alakjához még számtalan legenda fűződik, például a leprás koldus esete, akit Erzsébet férje ágyába fektetett. A hazatérő férj - a szobába rontva - a megfeszített Krisztust találta az ágyban. Ekkor értette meg felesége „eszetlen” szeretetét.

Magyarországi Szent Erzsébet a feleségek, a fiatal anyák, a ferences harmad rend és a szeretetszolgálat, a Karitászt védőszentje. Nemcsak hívők számára példa alakja, hanem minden humánusan gondolkodó ember számára is. Áldozatos élete a századok során számos művészt megihletett: festmények, zeneművek, irodalmi alkotások tisztelegnek előtte. Az evangélium fénye Árpád-házi szent Erzsébet példáján keresztül máig sokaknak világít. ■

Horváthné Katalin nyomán

SAINT ELIZABETH OF HUNGARY (1207-1231)

Saint Elizabeth was born in Sárospatak, Hungary, in 1207 as the daughter of King Andrew II of Hungary and his wife Gertrude Countess of Andechs. (She was also the niece of Saint Hedwig, and the sister of the virtuous Béla IV, king of Hungary, who became the father of Saint Cunegundes and of Saint Margaret of Hungary, a Dominican nun. Another of her brothers was

Coloman, King of Galicia and prince of Russia, who led an angelic life amid the multiple affairs of the world and the troubles of war.)

Elizabeth was betrothed in infancy to Louis, Landgrave of Thuringia, and brought up from the age of four in his father's court. Never could she bear to adopt the ornaments of the court for her own usage, and she took pleasure only in prayer. She would remove her royal crown when she entered the church, saying she was in the presence of the Saviour who wore a crown of thorns. As she grew older, she employed the jewels offered her for the benefit of the poor. Not content with receiving numbers of them daily in her palace, and relieving all in distress, she built several hospitals, where she herself served the sick, bathing them, feeding them, dressing their wounds and ulcers. The relatives of her fiancé tried to prevent the marriage, saying she was fit only for a cloister; but the young prince said he would not accept gold in the quantity of a nearby mountain, if it were offered him to abandon his resolution to marry Elizabeth.

Once as she was carrying in the folds of her mantle some provisions for the poor, she met her husband returning from the hunt. Astonished to see her bending under the weight of her burden, he opened the mantle and found in it not bread, but beautiful red roses, though it was not the season for flowers. He told her to continue on her way, and took one of the marvellous roses, which he conserved all his life. She never ceased to edify him in all of her works. One of her twelve Christian maxims, by which she regulated all her conduct was, "Often recall that you are the work of the hands of God and act accordingly, in such a way as to be eternally with Him".

When her pious young husband died in Sicily on his way to a Crusade with the Emperor Frederick, she was cruelly driven from her palace by her brother-in-law. Those whom she had aided showed nothing but coldness for her; God was to purify His Saint by harsh tribulations. She was forced to wander through the streets with her little children, a prey to hunger and cold. The bishop of Bamberg, her maternal uncle, finally forced the cruel prince to ask pardon for his ill treatment of her, but she voluntarily renounced the grandeurs of the world, and went to live in a small house she had prepared in the city of Marburgh. There she practiced the greatest austerities. She welcomed all her sufferings, and continued to be the mother of the poor, distributing all of the heritage eventually conceded to her, and converting many by her holy life. She died on November 19th, 1231, and was canonized four years later by Pope Gregory IX. ■

*A festményt személyesen is megtekinthetik az olvasók a
60 Knights Road, Lower Hutt-ban lévő Szent Erzsébet kápolnában.*

*Rita Sonkodi's original painting of Saint Elizabeth (commissioned and donated by István
and Patsy Szirdányi) can be seen in person at the
St Elizabeth Chapel, 60 Knights Rd, Lower Hutt.*

GYÖNGYÖS IMRE:

HAJNALI EKLOGA

Harmatot isznak a kismadarak zamatos falevélről.
Pázsitok átitatott, üde-zöld levelén nehezezként
csüngnek a duzzadozó, remegőn tapadó csoda-cseppek.
Pír kel a tág horizonton, az éj suta rostja elolvad,
bíboros, ünnepi nap kel, amint kifehérlik a körkép;
zörren a fák citerája, a szél belecsap dudorászva.
Ámosan ébred a szem: kotorászgat a fény a pupillán;
méla tudat hunyorog megadón a sötét kihalásán,
míg kiviláglik az ész egyesülni a nappali fénnel,
tétova álom eloszlik: oroza az éjnek a leplét;
Vénusz uralkodik: átragyog ímhol a szürke homályon,
visszaidézi a bársonyos éjszaka szent pihenőjét.
Éj enyhíti az emberiségnek az élete lázát.
Tegnapot ápol a gyógyerejével az ég takarója;
csillagok árja, e dajkai kéz ölelőn simogatta.
S lám a homályt kiszorítja a nap tüzelő ragyogása,
éj vajudása, szülöttje, csodás báb'asszonya: Hajnal.

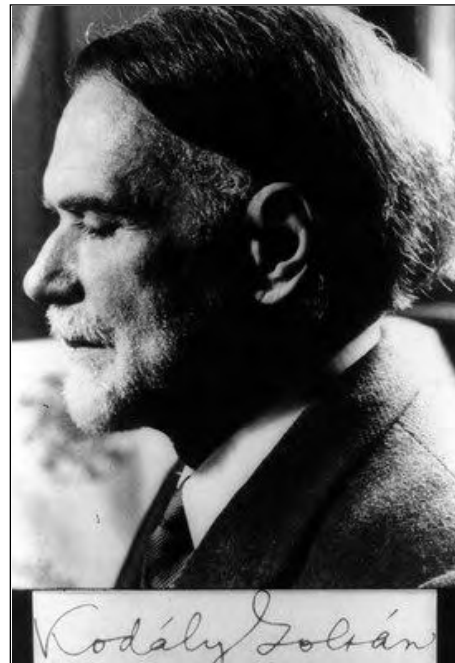
KODÁLY ZOLTÁN

(Kecskemét, 1882. december 16. -
- Budapest, 1967. március 6.)

„Életed útját magad választod,
Válassz hát úgy, ha egyszer
Elindulsz, nincs már visszaút.”

Kodály Zoltán

In all art forms we find people of exceptional abilities, whose significance goes beyond that of supreme talent. Some call them great artists, others, creators or old masters. In essence, they are ones that represent all the knowledge, character, professional skill and philosophy of the given art. Other artists measure themselves against them, turn to them for inspiration, and above all care about their opinion.

Zoltán Kodály was one such person. He meant the gold standard, the compass for thousands of musicians, composers and music educators, not only as professor at the Music Academy in Budapest, but because he developed the comprehensive music education method, still used worldwide today. Kodály was special because through music he became a key figure in the creation of modern Hungary. He believed that our identity and self-respect at the core of our national pride can be based on knowing our musical treasures, being acquainted with the culture of music. He established this belief in the Hungarian society of the first half of the 20th century, and for that we owe him respect and gratitude. He set up elementary music education from virtually nothing, he revived and recreated the culture of songs in Hungary together with Bartók, and he composed such masterpieces as the *Psalmus Hungaricus*, the *Dances of Galánta*, the *Transylvanian Spinning Room* and *Háry János*.

Zoltán Kodály was born 125 years ago. Although it is 40 years since he passed away, we live with his oeuvre each day. His spirit is there in each Hungarian music lesson, choir competition and folk dance performance. The purpose of the 2007 Memorial Year has been to rediscover and honour Kodály's genius.

„Akiben van tehetség, köteles azt kiművelni a legfelsőbb fokig, hogy embertársainak mennél nagyobb hasznára lehessen. Mert minden ember annyit ér, amennyit embertársainak használni, hazájának szolgálni tud.” - Kodály Z.

Kodály Zoltán, a magyar zeneszerzés, népzeneutató, zenepedagógia és művelődés történetének kiemelkedő jelentőségű alakja galántai gyermekkorát és nagyszombati érseki főgimnáziumban töltött diákéveit követően 1900 szeptemberében érkezett Budapestre, hogy párhuzamosan végezze egyetemi tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetem magyar-német szakos hallgatójaként, az Eötvös Kollégiumban, valamint Hans Koessler zeneakadémiai zeneszerzés-osztályában. Széles irodalmi, művészeti, történeti, nyelvészeti, történettudományi látókörét az Eötvös Kollégiumban szerezte meg, s az itt töltött évek meghatározó jelentőséggel bírtak későbbi tudományos pályájának, tudói attitűdjének kibontakozására. A konzervatív szellemiségű Zeneakadémián Johannes Brahms hatása alá került, s habár zeneszerzői képességei — elsősorban kontrapunktikus tudása — már ekkor is látványosan megmutatkoztak, önálló hangú, érett kompozícióval mégis meglehetősen későn lépett nyilvánosság elé (Nyári este, 1906). Kereső alkata irányította a korszak egyik leglázasabban kutatott tudományos témája, a népdal — szöveg és dallam — vizsgálata felé: a magyar népdal strófaszerkezetéről szóló bölcsészdoktori disszertációját (1906) — korábbi gyűjteménye mellett — már saját első gyűjtőútja készítette elő (1905). Elődeihez képest egészen új módon értelmezte a népdal fogalmát, amikor a városi zeneszerzők divatos népies műdalait — amelyeket addig népdalnak tekintettek — szembeállította az általa gyűjtött autentikus

parasztzenével. Későbbi felesége, Gruber Emma szalonjában éppen e munkája révén kötött életre szóló barátságot Bartók Bélával is, aki vele egy időben, de tőle teljesen függetlenül kezdet foglalkozni a témával. Közös tevékenységük első gyümölcseként 1906-ban húsz népdalt adtak közre zongorakísérettel (Magyar népdalok).

Kodály alkotói gondolkodására a magyar paraszttzenéhez hasonló, meghatározó hatást gyakorolt Claude Debussy zenéjével való megismerkedése berlini és párizsi tanulmányútján (1906-07). Ez segítette ahhoz, hogy eltávolodjon korábbi modelljétől, Brahmtól, s elsősorban a harmóniahasználat terén megújítsa zenei nyelvét. Kodály felismerte, hogy a hagyományos funkciók gondolkodás, amely az előző két évszázad zenéjét uralta, nem egyeztethető össze a dűrmoll tonalitástól távol eső, archaikusabb hangrendszereket, például a pentatóniát őrző magyar népzennel, vagyis nem alkalmas arra, hogy rá támaszkodva, s közben mégis a népzene szelleméből megújítsa a magyar zenét. Így zeneszerzői érdeklődése — Debussy példáját követve — a modális fordulatok, illetve a tonális kereteket feszegető harmóniai jelenségek és alterált hangzatok felé fordult. Első alkotói korszakában keletkezett művei — elsősorban dalciklusok, kamara- és szólókompozíciók, zongoradarabok — a korabeli francia zenei avantgárral egyenrangú alkotóként állítják elének a komponistát. Ugyanakkor Ady Endre kortársaként, híveként és verseinek kongeniális megzenésítőjeként — műveivel és közéleti szereplőként egyaránt — a modern Magyarország megteremtésében is aktív szerepet kívánt vállalni.

Tanulmányútjáról hazatérve a Zeneakadémia zeneelmélet- és zeneszerzés-tanára lett. 1913-ban Bartókkal együtt benyújtották a Kisfaludy

Társasághoz Az új egyetemes népdalgyűjtemény tervezetét, amelyben saját gyűjtésükre támaszkodva, a népdal fogalmát immáron tudományos eszközökkel tisztázva, új elvek alapján kívánták létrehozni a magyar népzene összkiadását. Az általuk kezdeményezett kiadványsorozat publikálása azonban — A Magyar Népzene Tára címen — az ötvenes évekig váratott magára. A tízes-húszas évek — elsősorban az 1916-17-ben folytatott, ám teljes egészében csak nemrégiben kiadott Nagyszalontai gyűjtés tapasztalatainak birtokában — Kodály kidolgozta a gyűjtés módszertanának és a felhalmozott anyag rendszerezésének szempontjait. Alapvetően történeti aspektusból vizsgálta a népzene, vagyis a gyűjtött anyagban történeti stílusokat különített el egymástól: elméletének első nagy összefoglalását 1937-ben A magyar népzene című monográfiájában jelentette meg. A trianoni békeszerződés akadályokat gördített a gyűjtések szisztematikus folytatása elé, ezért a húszas évektől Kodály már csak az új határokon belül végezhetett kutatásokat. Talán ezzel magyarázható, hogy érdeklődését ekkor a magyar zenetörténet forrásainak kutatása keltette fel, s elsősorban az foglalkoztatta, miként értékelhető e gyér forrásanyag a már ismert népzenei dokumentumok tükrében.

1918-ban Kodály a Dohnányi Ernő irányította Zeneművészeti Főiskola igazgatója lett, posztját a Tanácsköztársaság alatt is megtartotta, ezért a forradalom bukását követően fegyelmi eljárás alá vonták. Ekkor szerzett traumatikus tapasztalatai alapvetően más irányba mozdították el pályáját. Zeneszerzői gondolkodásában — a Psalmus hungaricus rendkívüli sikerű bemutatóját követően (1923) — konzervatív fordulat állt be: alkotói érdeklődése előterébe egyfelől a nagyobb előadói apparátust igénylő alkotások (Galántai és

Marosszéki táncok, Budavári Te Deum, Székely fonó, Hány János, Concerto, Páva-variációk), másfelől a népzenei szövegeket, illetve klasszikus magyar költők verseit feldolgozó gyermek- és nőikarok, vegyeskarok kerültek. Kodály célja — mint azt Szabolcsi Bence megfogalmazta — a nem, vagy csak töredékeiben megragadható magyar zenetörténet pótlása lett. Ezért fordult olyan sokszor archaikus stílusokhoz, műfajokhoz, technikákhoz, különösképpen a reneszánsz és barokk ellenpont-hagyományához. E múlt felé fordulás azonban alapvetően különbözik a korszak divatos — Stravinsky vagy Hindemith nevéhez köthető — neoklasszicista irányzataitól.

Kodály művei a folklorisztikus nemzeti klasszicizmus paradigmatisztikus alkotásai: népzenei alapokra építve, a nemzet történelmének fordulópontjait felidézve klasszikus zenei formákban nyilvánulnak meg. Ennek a stílár fordulatnak köszönhetik műfaji megújulásukat Kodály kóruskompozíciói is. Gyermekkarai (köztük a Túrót eszik a cigány, a Gergelyjárás, a Lengyel László), valamint nagyformátumú vegyeskarai (Öregek, Jézus és a kufárok, Akik mindig elkésnek, Norvég leányok) korábban ismeretlen színnel gazdagították a magyar és európai zenekultúrát, s talán csak a magyar nyelvhez való kötöttségükkel magyarázható, hogy nem kerültek a 20. század nemzetközileg legjelentősebbnek tekintett zeneművei közé. A harmincas évektől keletkező Kodály-művek másik meghatározó vonása egy új nemzeti önkép kialakításának állandóan érvényesülő igénye —

E nemzeti fordulattal párhuzamosan Kodály figyelme a zenepedagógia, a nemzetnevelés és ennek részeként a kórusmozgalom és a zeneoktatás megújítása felé fordult. Kodály-módszer néven világhírűvé lett zenepedagógiai koncepciója mindmáig az életmű legnagyobb hatású elemének bizonyul: Japántól Amerikáig, Ausztráliától Nagy-Britanniáig számos zenepedagógus alkalmazza e metódust, s használja Kodály nagyszámú, pedagógiai célból 1937 és 1966 között írt kompozícióját (többek között: Bicinia hungarica, 15, 22, 33, 44, 55, 66, 77 kétszólamú énekgyakorlat). E pedagógiai program kibontakozásában meghatározó szerepet játszott, hogy a zeneélet számos vezető pozícióját betöltő Kodály terve támogatásra lelt a kommunista hatalom részéről. A zeneszerző és a politika viszonyát a II. világháború után sajátos kettősség jellemezte: népzenei és zenepedagógia céljai megvalósítása érdekében Kodály — akire „a nemzet nagy tanára” szerepét osztották — kihasználta kivételezett státuszát, ugyanakkor 2. világháborús ellenzéki pozíciója is megmaradt, amennyiben nem tagadta meg humanista — katolikus meggyőződését, s anyagilag is támogatta a hatalom kitaszítottjait. Kései művei (Zrínyi szöze, Szimfónia, Laudes organi) a harmincas években kialakult esztétikai ideáljait követik, hagyománytisztelőről, s a magyar zenei dikció immáron teljes kibontásáról tesznek tanúbizonyságot. Zeneszerzői stílusa, különösképpen ez a jellegzetes hanglejtés az ötvenes évek végéig magyar komponisták több generációja számára is

erre utal többek között a régi magyar költészetből táplálkozó szövegválasztás is (A magyarokhoz, Fölszállott a páva, Szép könyörgés, Rabhazának fia, Isten csodája). E modern nemzettudatot hirdető kompozícióival Kodály — az irodalmi népiek mozgalmához hasonlóan — a konzervatív — nacionalista politikai hatalom ellenzékeként lépett fel.

modellként szolgált. Társadalmi elfogadottsága és pozíciói révén Kodály Zoltán a 20. század eleji magyar modernizáció talán legnagyobb hatású képviselőjévé vált az 1945 utáni Magyarországon. ■

Dalos Anna
MTA Zenetudományi Intézet
Forrás: www.kodaly125.hu

famous hungarians:

MICHAEL CURTIZ

COLUMNIST
PAUL HELLYER

At some point in my youth, I fell in love with the film, *Casablanca*. Whether it was the masculine presence of Humphrey Bogart, a real man's man, or the sultry beauty of Ingrid Bergman, or the theme song, *As Time Goes By*, or simply the exciting story, I don't know. But as a film it captured everything about why we go the movies: to forget yet to remember, to dream yet to hear the truth, and to laugh yet to learn - all of these elements are present in this great film. Years later I would discover that yes, of course, it was directed by a Hungarian! How could it be anyone else? His name was Michael Curtiz, born Mihály Kaminer, and it is a story that I would like to tell in this, the second in the series of famous Hungarians.

As a film director, Curtiz is underrated. He does not have the stature of say a Hitchcock, a Capra or his fellow Hungarian, Cukor, yet his output, both in terms of volume and variety, was legendary. There was no harder working director in Hollywood in the 1930s or 1940s. This was the golden age of American film and many of the great films of this period were directed by Curtiz: other than *Casablanca*, some of his films include *Mildred Pierce*, *Charge of the Light Brigade*, *Yankee Doodle Dandy* with James Cagney, and the wonderful *White Christmas*. All in all he received three Oscar nominations for best Director before winning the coveted honour with *Casablanca*. In an age when the directors who sculptured their films around their per-

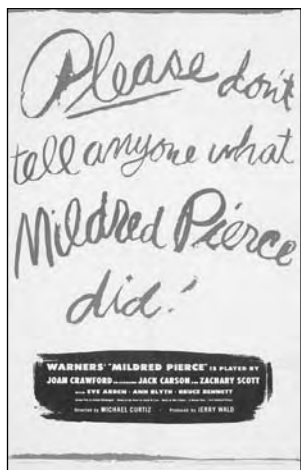
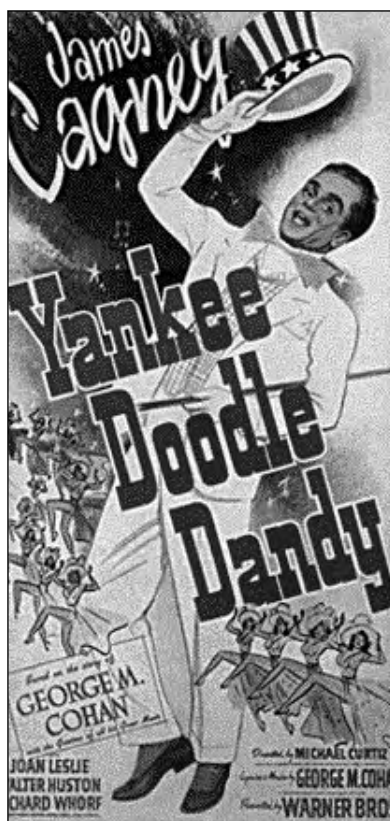
sonal creative vision won critical acclaim, Curtiz's phenomenal, and varied, output meant he has been neglected by film critics. But his films stand the test of time and can still be enjoyed today.

The early life of Michael Curtiz was not dissimilar to many other Jewish Hungarians born in that golden age of Hungary at the close of the nineteenth century. He was born in 1886 or 1888 (his birth date is subject to debate and isn't helped by Curtiz's own reluctance to reveal personal details) in Budapest as Mihály Kaminer. This was a time to be born and to be alive! The city was exploding in confidence, economic growth, intellectual stimulation, and artistic and cultural richness. For Jewish Hungarians it was also a time of unprecedented confidence and growth. Following their emancipation in 1867, Jewish Hungarian aspirations matched that of their Christian counterparts. And for an all too brief few decades around the turn of the nineteenth century, their contributions were welcomed and valued. In 1912 the Jewish Hungarian, Ferenc Heltai, was elected Mayor of Budapest.

The Kaminer family, like so many Jewish Hungarians of the time, magyarized their name: in this case to Kertész. The father was a poor bricklayer and the family lived in a cramped apartment. Mihály shared a small room with his two brothers and a sister and said many years later that they were often hungry. This experience and his desire never to be in a similar position drove him to work hard all his life. Growing up in Budapest at that time must have been a wonderful experience. Having walked the streets of that city myself many times I can only imagine how formative that experience was. Whether it was walking the great Ring Road, sitting in the numerous cafes or on the terraces by the Danube, Budapest at that time was the place to be. The noted French director, Jean Renoir, once said, "The foundation of all great civilization is loitering." While I am not quite sure he is exactly right, Budapest at the turn of the twentieth century was the perfect place for such "civilizing" activity as loitering.

Curtiz was drawn to the theatre from an early age and after graduating from the Royal Academy of Theatre and Art, he joined the National Theatre in 1911. At this time the embryonic medium of movies or film, *mozi* in Hungarian, was beginning. Curtiz sensed the possibilities and in 1912 he directed, and starred, in Hungary's first feature film — either *Ma és holnap* (*Today and Tomorrow*), or *Az utolsó bohém* (*The Last Bohemian*) depending on which source you believe. Nonetheless he was there at the birth of Hungarian Cinema and deserves his place in the pantheon of great Hungarians for that alone.

World War I brought the curtain down on that golden age. Details of Curtiz's participation in the war are sketchy although he was drafted for a period. But in 1918 he was making films that mined the rich vein of Hungarian culture through the works of Ferenc Molnár and János Arany. But he wanted to appeal to a wider audience and realised as he said, "The world has no appreciation of Hungarian history or culture." Film would be his way of reaching that audience. For a brief period he worked for the Béla Kun regime and for that alone, Budapest after Horthy took power, was no

place for him. The 31 year-old Curtiz moved to Vienna, where he continued his career as a movie director. There he directed many films, including the much respected *Sodom und Gomorrha*. His work was spotted by Jack Warner and in 1926 Curtiz moved to America. It was at this point that he became known as Michael Curtiz, although everyone knew him as Mike.

From a film career point of view Curtiz's first 14 years is often overlooked. Of course a lot of this early

work has been lost or destroyed but the point to make is that when he arrived in Hollywood, his film abilities were very established and he had behind him a body of work that was already worthy of respect and recognition. He would become famous in America, but he was not American in being. He was a Jewish Hungarian born and bred on the streets of Budapest, who with that wonderful mixture of talent, hard work and good luck began to make a new name for himself in America, just like so many immigrants.

He joined Warner Bros Studios in a system whereby directors were there to produce movies in an almost production-line capacity. The studios decided everything: what script would be filmed, who would star in it and so forth. The role of the director was to make all this happen as quickly and as often as possible. Not that Curtiz was compliant or above doing things his own way. As he became more successful, he started doing things his way as much as possible, including leaving scenes out of scripts, and regarding actors as mere devices in the hand of the director. To one screen legend who complained of stomach pains, he said, "*Take an aspirin!*".

The 1930s and early 1940s saw Curtiz at his peak, directing some 72 films in these two decades. His command of the English language was never that great and there are many wonderful stories of his "Hunglish". For example, during the filming of *The Charge of the Light Brigade* he began the scene where several hundred rider-less horses came on screen, with the command: "*Bring on the empty horses*". One of the stars of the film, David Niven, later titled his autobiography with this memorable piece of Hungarian-English.

Hollywood at that time was full of Hungarians: Alexander Korda (the first film director to be knighted), Adolph Zukor (founder of Paramount Pictures), and the actors Peter Lorre, Paul Lukas, and Béla Lugosi. They formed a community which was known as the HH's, the Hungry Hungarians, who met regularly to speak the language of their birth and to eat the food of their childhood. It was amongst themselves that could express their heritage as Hungarians.

But it is to *Casablanca* that I would like to turn. This was his greatest triumph and remains among most peoples top ten films. This classic and

much-loved romantic melodrama is a masterful tale of two men vying for the same woman's love in a love triangle. On the one hand there is the brooding, anti-hero, Rick, played by Humphrey Bogart and on the other, the Czechoslovakian resistance hero, Victor Laszlo. Readers of the *Magyar Szó* will see the in-joke of this name from the Hungarian-born director. And the object of their mutual desire is the beautiful Ilsa, played by the Swedish star, Ingrid Bergman. Of course true love and patriotism win out in the end and all ends well — this was Hollywood after all.

If you look hard enough you can see a Hungarian influence in this film. As I mentioned above there is the name Victor Laszlo. There were also several Hungarian-born actors in the film: Peter Lorre, who plays a black-market dealer called Ugarte, was born László Löwenstein in Rózsahegy, Hungary [now Ružomberok, Slovakia]; and S.Z. Sakall, who plays the genial headwaiter Carl, was born Gerő Jenő in Budapest. There is the classic interchange between Carl and an older German couple who are about the emigrate to America and show that they have not quite mastered the English language, just as Curtiz never quite did himself:

Mr Leuchtag: Frau Leuchtag and I are speaking nothing but English now.

Mrs Leuchtag: So we should feel at home ven ve get to America.

Carl: A very nice idea.

(They clink glasses and propose a toast "To America".)

Mr Leuchtag: Liebchen, uh, sweetness heart, what watch?

Mrs Leuchtag: (She glances at her watch). Ten watch.

Mr Leuchtag: (surprised) Such much?

After World War II Curtiz continued to work and although directed quality films such as *Mildred Pierce* and *The Breaking Point*, his films and talents were out of step for the times. Hollywood of the 1950s was about blandness, conformity and nostalgia: no place for a Director who excelled at portraying strong and vibrant characters. This did not stop him, however, continuing to discover and grow talent. It was he who gave Doris Day her big break in the film *Romance on the High Seas*. He remained her life-long mentor.

In the late 1950s the vagaries of life caught up with him. He was diagnosed with prostate cancer and although he worked for a few more years, he eventually died at the age of 73 in 1962. He had found fame and fortune in America and produced his greatest works there. But as he faced the end of his life, he turned, like so many immigrants do, to the land of his birth, Hungary. You can take the man out of Hungary: but you can't take the Hungarian out of the man. A year or so before his death, he wrote to an old friend in Budapest. It is worth quoting at some length because it illustrates the profound significance of the Hungarianness of Curtiz and how it never left him. I imagine that some readers of the *Magyar Szó* will understand the sentiments he expressed and share those same thoughts. They express the universal longing for home, the land of birth and the acknowledgment that immigrants will always be, to some extent, foreigners in their adopted home.

"A few days ago I walking in the streets of Hollywood, when all of a sudden it seemed as if the palm tree lined pavement slid from under my feet and I was walking around the deck of a huge ship gliding back to Hungary. My nostalgia for Pest threw me back to the scene of my fondest memories . . . looking at the hour hand of the clock at the New York Café in dawn's foggy mist. I have been wondering for decades, could I be buried in Pest? I wonder why it is that after so many years in America I still long for my home? Is it hopeless for me to be buried there? I know that death is the same everywhere and that the grave is the destination of all philosophies. The only difference may be that while in Hollywood the palm trees watch over graves, in Budapest, a weeping willow would greet the new arrival. If I could leave the palm trees, dead or alive, I would choose the humble willow."

I am sure the willows along the Danube wept the day the curtain closed for the last time on the life of Kaminer Mihály. ■

A Magyar Szó egyik régen kitűzött célja az, hogy új-zélandi magyarok életét dokumentálja. Az olvasók visszajelzéseinek zöme megerősítette, hogy többet szeretnének olvasni az itteni magyarokról. Ezért most párhuzamosan indítunk két új sorozatot, **Régi új-zélandi magyarok bemutatkozása**, valamint **Újabb új-zélandi magyarok bemutatkozása**. Reméljük legtöbb olvasónk szívesen részt vesz, ha sor kerülne rá, hogy saját életútjukat megosszák.

One of the longstanding purposes of the Magyar Szó has been to document the lives of New Zealand Hungarians. The majority of those providing feedback in the recent readership survey reinforced the fact that readers would like to learn more about Hungarians in New Zealand. To this end we are starting two new parallel series: **Introducing long-time Hungarian New Zealanders**, and **Introducing new Hungarian New Zealanders**. We hope that the majority of readers will be willing to participate in this, when they are called upon to share their live-story.

INTRODUCING LONG-TIME HUNGARIAN NEW ZEALANDERS

- OLGA ÉS JÓZSEF
BOGNÁR

Bognár József vidéki srácként, Bajner Olga városi lányként kezdte életét Magyarországon. A második világháború mindkét családra rányomta bélyegét, és tulajdonképpen a háború következményeinek köszönhetően került össze a két művelt fiatal. Történetüknek, sorsuknak sok hasonló vonása van más Magyarországon lévő akkoriban előre törekvő fiatal párhoz. A nehéz körülmények ellenére újházasként boldogan dolgoztak, éltek egy szobás albérletükben Budapesten, amikor meghozta a forradalom a reményt egy jobb jövőre, és amikor ugyanazt a reményt néhány napon belül elvette a szovjet tankok beáramlása.

A Bognár házaspár 1957. januárjában Ausztrián

keresztül kerültek új otthonukba, Új-Zélandba. Bár Invercargill volt nekik kijelölve, az Atlasz család segítségével inkább Dunedin-be települtek le, ahol rögtön elkezdtek szakmájukon belül dolgozni, esténként angolt tanulni, és életet építeni maguknak. Az előre törekvés érdekében egy éven belül József sikeresen megpályázott egy komolyabb állást Auckland-ban, odaköltöztek, és néhány évvel később megszületett első gyermekük, Zsuzsanna. 1964-ben kapott József a New Zealand Forest Products cégen belül egy feladatot, amely elvégzéséhez háromukat nyolc hétre Ausztriába áthelyeztek. Az osztrák cég beavatkozásával sikerült onnan magyar vizumot szerezniük, így közben hazalátogathattak. A következő év elsején egész lett a család: megszületett második gyermekük, József.

Most már nyugdíjas létükre négy unoka mellett a nagyszülői teendők tartják Olgát és Józsit fiatalon. Közben teniszeznek, és ide-oda utazgatnak. József 50-ik érettségi találkozója, valamint a Budapest Műszaki Egyetem arany diploma kiosztása, úgyszintén a három hónapos európai körút amit még a gyerekek fiatalkorában tettek meg, maradnak a mai napig fénypontok szép életük során.

Hogy mit tekintenek otthonuknak? Amikor Új-Zélandban vannak, akkor hazamennek Magyarországra, és amikor Magyarországról visszatérnek, akkor hazamennek Új-Zélandba. Mindenestre büszkék arra, hogy az új-zélandi társadalomba sikeresen beilleszkedtek, és hogy magyar származású új-zélandiaknak vallhatják magukat.

My name is József Bognár. I was born in July 1929 in Mikosszéplak, about 40km from Szombathely, the second of three boys. Both my parents came from very large families and daily life in the village was very hard with no electricity, no piped water, no sewage plants. Apart from a small section and a little house, 70% of the population of about 600, including my parents, did not have any land. Ironically thousands of hectares of land and forests around the village were owned by a single family who lived nearby in a manor surrounded by

a game park. To obtain the basic necessities of life my parents had to work for a minimal wage from sunrise to sunset on the landowner's farm.

In spite of the difficulties and hardships, we were reasonably content with what we had. I started my elementary education in 1935 in a composite class catering for children across a 3-year range. As college and university education was only available to those with money, I resigned myself to the fact that I wouldn't be able to go to college. Then the education ministry established a scholarship for ten promising students from the countryside. I was selected from 500 applicants nationwide to be amongst the first ten recipients of the "Miklós Horthy" scholarship, which paid for all expenses including tuition and boarding. After the first year of study in 1941 our beautiful near-new school building was taken from us to be used as a hospital. Fortunately there were other secondary schools in Szombathely which we could use, but we had to attend classes in the afternoon. After the war in 1945 our school became occupied by the Russian "liberation forces".

Although the end of the war was a great relief, the worst was still to come. My father, instead of returning from the war, was – along with many others - deported to Siberia. When he came back a few years later he was physically and mentally broken. The devastation throughout the country also meant schools were temporarily closed. My scholarship suddenly ceased to exist - my college education was half-finished and I had nowhere to go. Of course I wasn't the only one and when the church became aware of the problem, the bishop of Szombathely offered accommodation in the palace for a few of us. With serious food shortages in the cities, our parents offered some food to the bishop's household as compensation for the accommodation. After 1945, as the conflict between the Church and the State intensified, in spite of my class origin I started having problems because of my association with the church, through my living arrangements. In 1947 a State Security Agent took me away and interrogated me at length. I was not beaten up but I felt terrorized and after that I had to maintain weekly contact with the security agent so that they could keep an eye on me. Six months later I was given an ultimatum to leave the accommodation provided by the church and move into a state operated boarding house. Here in addition to college studies we had to attend party sponsored conferences and seminars. We were constantly bombarded with untrue propaganda yet I did not dare to contradict it.

In June 1949 I completed my college studies with good results. In the meantime I had seen how hard my parents had to work to be able to provide for the whole family. During the holidays I tried to help on the fields as much as I could. While my parents appreciated my help, they encouraged me to keep studying as long as I could, so that by obtaining a university degree I could look forward to a better life.

In the summer of 1949 I successfully applied to the Technical University of Budapest, and started a 4-year course along with 120 other students in September of that year. Although there was a lot of political intrigue, I have to say, the independence of the teaching staff at the university was not unduly compromised. An interesting aspect of life during the university studies was that in the summer holidays I had to take part in military training. One summer holiday when I cycled along to the next village to have a new outfit made by the local tailor, I met the tailor's daughter; Olga... We corresponded after that throughout our study years.

After completing my chemical engineering degree in June 1953, I started work at the Egyesült Gyógyszer and Tápszer Ltd, overseeing baby food related manufacturing processes and setting up a modern baby food research laboratory.

In the meantime Olga had finished her college education and came to Budapest to look for further study and employment. She lived with her godparents but we tried to meet every day. In spite of the difficult conditions, our relationship blossomed and we married on 26 December 1955. Finding a place to live was not easy as Budapest had not been rebuilt following the war. Finally we were offered a room by a colleague in a lovely part of Budapest and that room became our home.

What happened in 1956 is well-known. The simmering discontent in the country reached boiling point and then came the uprising against the communist regime on 23 October. For five days we were overjoyed in the mistaken belief that our country will be free, independent at last. The brief vision of freedom was tragically ended when at 4am on 4 November Budapest was awakened by the shattering sound of Russian tanks tearing the city apart.

A few weeks later our hopes for a better future evaporated, we had to make the dreadful decision to leave our homeland or suffer the upcoming con-

sequences of staying... After considerable difficulties we managed to escape. We reached Austria on foot in the middle of the night on 5 December 1956, with a great sense of relief on one hand and a sense that we had lost a huge part of our heritage on the other.

We crossed the border and entered Austria at Andau, (see J. Mitchener's book "Bridge at Andau"). We were warmly welcomed by the locals and spent the rest of the night in a community hall specially set up to receive the refugees. We were lucky as we had relatives living in Vienna whom we could stay with until arrangements had been made for us to go to our chosen new country. In spite of being poor, Vienna was an exciting place. Free travel on the public transport system enabled us to move around and share news among the refugees. Our possible destinations included Canada and New Zealand (NZ). After meeting the NZ delegation we chose NZ.

Vienna was memorable for the incredible support our relatives gave and generous help from the Red Cross. We also had a modest celebration of Olga's 21st birthday and our first wedding anniversary there. At the end of December we received the news confirming that we can go to NZ, and on the 12th of January we left Austria on an American chartered military aircraft called Flying Tiger. The journey was very slow - we had to refuel 8 times on the way and the flight took five days to complete.

As we crossed the equator, the vast expanse of the rain forests of Indonesia below, I imagined a line right across the world cutting it in half just like our lives had become split now... Beside me sat my young wife holding my hand as a sign of support for the new life which was unknown and from which there was no return. So I closed my eyes and relived the happiness-sorrow-anger-disappointments of the past. I realised Olga was thinking the same.

Although our childhoods were different - Joe with his country background, I with a Budapest start in my tender years - we had a lot in common. My father, Kálmán Bajner, was born in the same village, went to the same school and learnt his tailoring trade in the nearby village. After a 6-year apprenticeship he went to the big city, but just before the Depression, work was not easily obtainable, so apart from working for himself he also freelanced for big companies.

Despite those lean years, my parents had great ambitions for me. I was sent to ballet lessons and the only drama school in Hungary, where I was chosen for plays and films and fashion shows. On Sundays my father and I went to church. There were 2 beautiful churches nearby, my favourite the Rozsák tere, the other just beside the Heroes Square. (This was destroyed to make way for the huge Stalin statue. Later, in 1956, we stood there and witnessed the hacking down of this monstrous monument!) I loved to go to church - the organ playing, the mysterious pictures, the lovely gardens and dressing in my Sunday best.

This happy state of affairs did not last too long. Sirens announced the bombers over Budapest. The country was at war. Food was in short supply; most items were available only with coupons. The rations were getting smaller and smaller. Schools were closed. For my family the best solution was to send me to my grandparents to the farm where there was enough food and no danger of bombs falling on my head... Well what a change in life style that was! I could get muddy in the creek, play with lots of local kids, run when and where I liked, admire the flock of geese going to the meadows, the herd of cattle doing the same and finding their way to the right gate every night. This was all so new to me as a city kid.

At the same time my father was called to military service and when we lost the war he became a prisoner of war in a Russian camp where Joe's father also was a prisoner. My father fell very ill so they tossed him out of the camp after a few

months and he had to make his own way home as best he could. This required a superhuman effort with a raging temperature and stomach pains - symptoms of typhoid. Once home, dealing with typhoid was the challenge: medicines were unavailable and the doctor was a long way away. My grandmother's herbs and my mother's devotion brought him back to health.

Our Budapest home had been totally destroyed. The best solution was to make our new home in Vas County where my grandparents (and my future husband's family) lived. This was a totally new lifestyle for all of us. My father resumed his tailoring. New fabric was unavailable, so coats were turned inside out, military uniforms dyed and made into civil clothes; basically new clothes were made from old. Clearly this was not a tailor's dream but it gave us our daily bread. Payment for his work was in produce at first as money had no value in 1946.

Then the big excitement was the arrival of my little sister. It was not love at first sight as I was not very willing to share my place with anyone. The passing of time changed that and later we realised she was the greatest asset to the family as she and her family became the supporters of our parents in their old age. Today she is my very good friend.

When I finished my basic education at the local school at age 15, I wanted to continue, but because my father refused to join a collective tailoring firm we were practically considered enemies of the state. It was the very strong recommendation of my school principal that helped me gain entry to high school. I spent my high school years studying and trying to work out the truth about life, especially social and political facts. My parents and friends told us different stories to what we were told at school. During the school holidays I met Józsi and we corresponded throughout those years.

My father was pressured by the authorities to join a tailor's co-op. He refused because he liked his independence - he had been his own boss all his working life, and he would have had to travel to town daily or live away from home. Finally his licence to practice was taken from him. At an age when most people were thinking of retirement my parents had to start working in a factory. In the meantime my high school years ended and a new chapter started with work, marriage and the road to New Zealand.

We arrived in Auckland on 17 January 1957. What we knew about NZ was all favourable, yet stepping onto NZ soil the first time we were apprehensive about the unknown. And we did not know English, so communication presented a big problem.

On the way from the airport to the Mangere hostel, we were most surprised to see the small timber-

clad houses. At the hostel we were interviewed with the help of interpreters and sent on our way with 5 pounds each and a pair of pyjamas to start our new lives... in Invercargill. We travelled to Wellington by train where we boarded a plane to fly to Invercargill via Dunedin. At Dunedin airport a NZ family of Hungarian origin (Mr Atlasz and his son George) encouraged us to stay in Dunedin, which we did. They organised accommodation for us with full board in St Kilda. The Atlasz family became our friends for years to come.

Two days later we started work, Olga at the Medical School, I at Kempthorne-Prosser. The latter was well known at the time and I was lucky to work in my own field in their cosmetics laboratory. Learning English was a priority so we attended classes in the evenings. The first few months were emotionally trying: Olga was extremely home sick, and I could not pinpoint what was missing from my life, I was just miserable.

But the local population was wonderful to us in every way, for example the bus driver making an unscheduled stop in front of our home. We found Dunedin very peaceful, safe and relatively unsophisticated. The Dunedin summer was unexpectedly cool... fish 'n chips shops were smelly... milk-bars were strange... and there were no European style restaurants or coffee houses! Saturday night dancing in the town hall introduced us to rock 'n roll which had been banned by the communist regime in Hungary. The availability and quality of fresh fruit and vegetables was great. Meat cuts and quality on the other hand was disappointing, delicatessens and salamis were non-existent. At that stage "yoghurt", "garlic", "sour cream" were dirty words. But in general dairy products were inexpensive and wonderful.

The most pleasing thing of all was how far our basic income could take us. We could live on one income and save the other. We could plan for our future. With diligence and good budgeting we could buy a house and perhaps own a car (the dream of every young man). Above all, freedom of speech, personal security and the absence of fear of political persecution were among the most valuable assets New Zealand offered us.

In November I successfully applied for a more responsible job with NZ Forest Products (NZFP) in Auckland, where we shifted to in February 1958. My Hungarian degree had been accepted and I was treated as equal to those who graduated in NZ. Having been in NZ for only one year, my technical communication skills, especially in report writing were deficient but improving. We were also making progress on the home front: we bought a motorcycle, which helped our mobility and after a few months of renting, we bought an old but comfortable house in Ellerslie.

In 1962 we were blessed with the birth of a beautiful daughter, Zsuzsanna. Then in 1964, I was asked by management to travel to Austria for eight weeks to supervise and report on manufacturing trials making a new product using raw materials of

New Zealand origin. All three of us went. While in Austria our attempt to obtain a visa to visit our parents in Hungary was declined at first, but after intervention by the owner of the factory where the trials were being carried out, we were granted a visa for two weeks. The arrival of our second child, József, on 1 January 1965 made us even happier and even more determined to ensure a happy childhood and quality education for our children.

The next milestone came in 1966 when we bought a new home in Kohimarama. We liked that house so much that 40 years later we still live there! In 1968 I was appointed to management with more travel to places like Australia, Europe, Canada and the USA to attend scientific conferences and keep up with the latest developments worldwide. One of the highlights of our life was having a 3-month holiday to take the children to Hungary, travel around Europe and go to Disneyland. Later family members visited us, first my 75 year-old father, later my brother and his wife, then Olga's sister. These visits strengthened family ties, which are not so easy to maintain over such a long distance.

In 1989, after 32 years with NZFP I retired. For a couple of years I worked part-time as a technical consultant for a packaging company. Since retirement, life has been as busy as ever. We have continued to play our favourite sport, tennis, tried a bit of golf and travelled a lot to countries too many to list. Two special milestones I have to mention are my 50th college class reunion in Hungary in 1999, and the presentation of a "gold diploma" in 2003, by the Technical University of Budapest, 50 years after obtaining my degree.

The greatest pleasure in our lives has been the arrival of 4 wonderful grandchildren (now 6, 7, 8 and 9 years old). They are extra special and they keep us young (- at least that's what we think!).

We are often asked: Where is home? Well, when we are in NZ, we think we go home to Hungary to visit the family. When we are in Hungary we say we go home to NZ. It seems that part of our heart is left in Hungary, but the larger part is here.

The other question numerous NZ friends have asked us is: Do we have any regrets? We say no, but this is not quite true. We know there has always been some kind of void in our lives. Nothing quite replaced the loss of contact with family: birthdays, anniversaries, the new additions to our families in Hungary - we could not share the sorrows and happiness with other family members. We felt some guilt - leaving it all, for which we have tried to compensate by corresponding weekly and sending financial support. On the other hand we gained a peaceful, safe, secure life here and provided the same for our children. We made many good friends of different origins. We did our best to integrate into New Zealand society and we proudly call ourselves New Zealanders of Hungarian origin! ■

You may well think it unlikely from her photo, [after all she must be too young!], but Tünde Máté is a psychologist, a lawyer, a graphic artist, and a pilot, but above all she is a wife and mother. She is also the Magyar Szó's artistic editor and designer [and it appears that somewhere in her is also a writer]. Tünde has a daughter, Zsóka, from her first marriage. Now married to Norbert Murzsa, who is Director, IT Security at NZ Police, the couple moved to New Zealand with their two children, Bendegúz (5) and Yanka-Zizi (3) in 2005, eventually settling in Wellington.

Sokszor leülnek esténként... Egy csésze tea, vagy egy pohár bor mellé. És beszélgetnek, miközben a fiú a lány ölébe hajtja a fejét... És a lány mesél az életéről... Mesél a szerelmeiről, a csalódásairól. Beszél a boldog gyermekkoráról és arról, hogy milyen hirtelen felnőtt lett, amikor 10 éves korában meghalt az édesapja. Mesél az iskoláról, és a focicsapatról, ahol minden délután együtt rúgta a labdát a lakótelepi fiúkkal.

[A fiú csak csendesen mosolyog, Ő még emlékszik rá, hogy néhányszor együtt fociztak az iskola melletti kispályán... aztán elmereng: kedvelték a lányt, jókat lehetett vele hülyéskedni, más volt mint a többi. Milyen hihetetlen, hogy most ez a lány a társa, a barátja, a szerelme... ez a lány, akiért az életét is odaadná.]

És a lány közben mesél tovább... a középiskoláról, ahol közgazdaságtant tanult és megbuktatták gépirás-

ból, miközben minden másból osztályelső volt. Akkor azt hitte, vége... ezzel a szégyennel nem lehet együtt élni. Aztán később talán pont ez a szégyen lett a bizonyítási vágyának mozgatórugója. Úgy érezte, meg kell mutatnia a világnak, az édesanyjának, magának, hogy ér annyit, mint bárki más. Először számítógépes rendszerek programozásból szerzett felsőfokú végzettséget, majd úgy találta, hogy a gépek világa túl rideg az állandóan szárnyaló lelkének.

[A fiú megintcsak mosolygott... ha valaki, Ő bizony ismeri ezt a nyughatatlan lelket. A folyton cikázó gondolatokat. A lány kifinomult izlését... az érzelmi túlfűtöttségét, az állandó törekvését a tökéletességre... az elvakult indulatot ha az igazságérzetét sérti valami... és a végletességét.]

A lány nagyot kortyol az italából és közben már messze jár... Arról mesél, hogy életének egyik meghatározó állomása az a hat év volt, amit egy repülőklub tagjaként töltött el, és ahol sportrepülő-pilóta vizsgát tett. Mesél a repülés szépségéről, a szabadságról, felhőkről, madarakról. Mesél a nagy táborozásokról és a szalonnasütésekről, a közös éneklésekről és gitározásokról amelyek máig tartó barátságokat kovácsoltak a repülőklub tagjai között. Beszél az első szerelemről ami a repülőtéren talált rá. Az a fiú idősebb volt - ő talán elvesztett édesapját kereste benne - és négy év múlva úgy döntöttek, hogy összeházasodnak. A lány ezután élte át a terhesség csodálatos érzését, melynek végeredménye egy Zsóka nevű kislány lett... Még hosszú időt töltöttek együtt, de a fiú egyre nehezebben tolerálta a lány önálló személyiségét, így útjaik különváltak.

[A fiú most elkomorodik: sok év után ekkor találkozott újra a lánnyal. Törékenynek látta, ugyanakkor nagyon erősnek. Ekkor teáztak együtt először. Elbűvölte a lány személyisége, intelligenciája, mégis megriadt egy pillanatra a gondolattól, hogy egyszerre két lányt is kap.]

De a teázásokat újabbak és újabbak követték. Aztán átbeszélgetett éjszakák és közös biciklitúrák váltották egymást. A lány újra megtalálta a szerelmet, a fiú pedig azt a lányt, akit egész életében keresett. Együtt kezdtek új életet a fővárosban... és ha olykor úgy érezték, hogy túl zajos a nagyvárosi élet, elmenekültek hármasan az Őrség csendes, érintetlen kis falvaiba...

[A fiú gyengéden megcsókolja a lányt... ez már a közös életük... emlékszik az Őrségi templom hűvös csendjére, a madarak vidám csicsorgására, a táj fűledt szépségére.]

A lány közben elvégzi az egyetemet, pszichológus lesz... az emberek lelke mindig is közelebb állt hozzá. Gyerekeken szeretne segíteni, és mikor látja a sok családban sérült gyereket, beiratkozik a jogtudományi egyetemre, hogy jogászként is emellé az ügy mellé állhasson.

Az egyetem alatt grafikusként dolgozik, miközben a fiú számítógépes hálózatok biztonságának specialistájává képezi ki magát.

2002-ben aztán egy budai kórház szülőszobáján egy Bendegúz nevű kisfiú születik. A fiú a - lány kezét fogva - mindent elsőprő erővel éli át a szülés-születés-apaság élményét, majd ugyanez az élmény megismétlődik 2004-ben egy kislány, Yanka Zizi világrajövelekor.

Miközben saját otthonukban megpróbálják a békét és nyugalmat megteremteni, a nagyváros egyre gyorsabb és hangosabb lesz körülöttük. Ezért döntenek úgy, hogy egy élhetőbb, barátságosabb helyet keresnek.

[Új-Zéland tökéletes választás volt - állapítják meg immár sokadszor. Gyerekeik kiegyensúlyozott, harmonikus légkörben nevelkedhetnek, és összehasonlíthatatlanul több idő marad a családra, egymásra. Bár tény, hogy ezek az esti borozások/teázások este 10 után kezdődnek, mégis boldognak és elégedettek érzik magukat.]

A fiú - Murzsa Norbert - a férjem. Az új-zélandi Rendőrség Informatikai Biztonsági Csoportjának a vezetője. A lány pedig én vagyok, aki ezt az újságot a megújult formában összeállítja Önöknek. 2005-ben érkezünk Új-Zélandra, azóta Wellingtonban élünk. ■

INTRODUCING NEW HUNGARIAN NEW ZEALANDERS

MÁTÉ TÜNDE

medals, breaking two world records and one European record.

In conclusion, while András describes a prevailing pessimistic mood this Christmas in Hungary, borne out by recent survey results, people also believe that if the country can persevere through the hardships over the coming 12 months, things will start taking a turn for the better after that.

Dr. Murza András 1941-ben született. Végzettsége közgazdász, szociológus. Foglalkozása: Ügyvezető, Címzetes kiadóvezető-tanácsadó. Évekig az Axel Springer Magyarország Tolna Megyei Kiadójának a vezetője volt. Jelenleg ugyanott kiadóvezetői tanácsadóként dolgozik, miközben egy Társaság ügyvezetőjeként is tevékenykedik. Két gyereke, négy unokája van, feleségével Tolna megye székhelyén, Szekszárdon él. Szabadidejében borászkodik, horgászik.

Based in Szekszárd, south-east of Budapest, business executive Dr András Murza is a leader and a publication industry. In his "Letter from Hungary" András takes stock of where the country is at now just before Christmas 2007. He discusses the causes and effects of Hungary being free of communism for 17 years now, but struggling to wear the consequences of the sweeping reforms in health, education and pensions, deemed necessary for the country to catch up with its European Union counterparts. These reforms have led to a frustrated and poorer population, under constant stress. On top of it all the agricultural sector — one of Hungary's staple export earners, has also had to endure the consequences of extreme weather. Strikes, protests and marches have been frequently resorted to in people's expression of anger and discontent.

This has been the general mood throughout the year. András writes his letter on the day that parliament passes a controversial health insurance reform bill which will allow private business into the public health insurance system. This prospect of this bill has given rise to numerous nationwide strikes as well as acts of violence - condemned by both major parties - by extreme groups targeting government ministers. At the same time, against this disturbing background, Debrecen, in the east of Hungary has just hosted the short distance European Swimming Championships at which Hungarian swimmers won several

KEDVES BARÁTAIM!

Talán túl közvetlen ez a megszólítás, de higgyék el, higgyétek el a közvetlenség mellett a tisztelet és az őszinte nagyrabecslés is benne van. Benne van azok iránt, akik sok ezer kilométerre innen, egy távoli országban élnek elfogadva és élve az adott ország életét, miközben megmaradnak magyarnak is, mert valami mindig visszahúz a gyökerekhez. Tudatuk és lelkük ezer szállal kötődik a szülőföldhöz, őseik földjéhez. Távoli barátaim, kedves ismerőseim, néha megkérdezik tőlem, milyen ország az, amelyben élek és azt is, hogy milyen magyarnak lenni. Nem könnyű a válasz, néha elgondolkodom, hogy milyen is ez az ország. Milyen ország a hazám? Ez az ország olyan, amelyre büszke lehetek. Olyan emberek táplálták belénk a magyarság érzését, mint Szent István király, II. Rákóczi Ferenc, Széchenyi István, Kossuth Lajos, Petőfi Sándor és még hosszan lehetne sorolni a neveket, akik ezért az országért éltek és dolgoztak. Gondolok a tudósainkra, a Nobel-díjasokra, de mindazokra is, akik csak teszik a dolgukat, mert úgy érzik, ez a feladatuk, és a feladatot el kell végezni, jól vagy rosszul. És ha már választhatunk, akkor tegyük úgy, hogy az jó legyen az egyénnek és az országnak egyaránt.

Ennél a gondolatnál érdemes megállni, mert most mintha túl sok lenne az egyén-

ből, és mintha a túl sok egyén elfeledkezne az országról.

Több mint 17 év telt el a rendszerváltás óta. Az ország, az itt élő emberek nagy várakozással és tenni akarással vetették bele magukat az újba, a változásokba. Amikor kinyílt előttünk a világ, azt hittük, hogy az csak a jó oldalát mutatja majd. Nem egészen így történt! Rájöttünk, hogy szembesülnünk kell a nehézségekkel, melyek részben múltunk örökségei, de az új rend is kitermelte azokat. Nem lett könnyebb az élet. Nemcsak az emberek jelentős része él nehezebben, állandó stresszben, hanem stresszhelyzetben van az ország is. Reformokat kell elfogadtatni a lakossággal, és reformokat kell megvalósítani. Ezek közé tartozik többek között az egészségügy, felsőoktatás átszervezése, a nyugdíjtörvény megváltoztatása, a közlekedés átszervezése és még lehetne sorolni a változásokat, változtatásokat.

Ezek zsebre menő döntések. Emelkednek az árak, nő az infláció, az ország adóssághalmozása az elmúlt években felduzzadt. Tetézi a gondokat, hogy az ország mezőgazdasága nehéz évet zárt. Tavasszal a fagy, nyáron az aszály sújtotta a termelőket. A terméshézagok csökkentek, az élelmiszer és egyéb mezőgazdasági árak jelentősen emelkedtek, a pártok parlamenti vitái kikerültek az utcára is. Egyes szakszervezetek sztrájkokkal, tüntetésekkel, mások utcai demonstrációkkal akarják befolyásolni a kormányt, hogy döntéseit megváltoztassa vagy bizonyos szigorító intézkedéseit elodázza. Jelenleg ez a helyzet határozza meg az emberek hangulatát és mindennapjait.

Ugyanakkor mindinkább felerősödnek azok a hangok is, melyek a közös tenniakarássra, az egyirányba való menetelésre szólítanak fel, arra, hogy lássuk meg a felénk kinyújtott kezét. Fogjunk kezét egymással, éreztetve azt, hogy közösen, együttműködve többet tehetünk ezért az országért, az itt élő emberekért. Ma még a kezek kinyújtva maradnak, akik tenni tudnának, azok elbeszélnek egymás mellett.

Ma december 17-e van - ma szavaz az Országgyűlés az egészségbiztosítás átalakulásáról szóló törvénytervezetről. Egyes felmérések szerint a megkérdezettek háromnegyede nemet mondana a

törvényre. Az ellenzék név szerinti szavazást kezdeményezett. Még az MSZP-s képviselők között is bizonytalanság van, van aki az utolsó pillanatig hezitál döntésének meghozatalánál. Mások, egyes szakértők úgy fogalmazzák, hogy a kormánypártok - így az MSZP-s képviselők is a frakciófegyelemre való tekintettel - megszavazzák a törvényt.

A Liga Szakszervezeti Szövetség és a Munkástanácsok felhívására ma hajnalban határozatlan idejű országos vasutas sztrájk kezdődött, melyhez helyenként csatlakozott az egészségben dolgozók, az orvosok, a pedagógusok érdekképviselői is, de a MAGOSZ is felpályás útlezárásokkal támogatja a vasutasokat. Az ország vasúti közlekedése leállt. A sztrájkkal nyomást kívánnak gyakorolni a kormányra és az Országgyűlésre, a december 17-i parlamenti szavazásra megcélozva azt, hogy a képviselők ne szavazzák meg a kormány által benyújtott egészségbiztosítás átalakításáról szóló törvényt.

Az elmúlt napok eseményei arra utalnak, hogy bizonyos szélsőséges elemek vagy szervezetek erősen radikalizálódnak. Megverték Csintalan Sándort, az MSZP volt alelnökét, a HÍR TV műsorvezetőjét. Molotov koktélt dobta Kóka János volt gazdasági miniszternek, az SZDSZ elnökének épülő budai házára. Ez is igazolja azt, hogy a szélső jobboldali vagy a szélső baloldali érzelműek félelmet akarnak gerjeszteni az emberekben. A kormány és a Fidesz is eltéli ezeket az eseményeket és a mögöttes állókat. Csintalan Sándor megverését egy ma még ismeretlen szervezet a Magyarok Nyilai Nemzeti

Felszabadító Hadsereg tagjai vállalták magukra.

Az elmúlt napokban december 12-16. között Magyarország Debrecen városa rendezte meg a rövid pályás Úszó Európai Bajnokságot.

Hazánk úszói kiemelkedő eredményekkel ott vannak Európa legjobbjai között. Négy arany, két ezüst és három bronz érem megszerzésével a résztvevő országok közül harmadik helyen zárta a viadalt, megelőzve olyan úszóhatalmakat mint az olaszok, hollandok, lengyelek és a svédek, (csak az oroszok és a franciák előzték meg bennünket.) Úszóink közül Cseh László három aranyat (kettőt világcuccsal),

Gyurta Dániel egyet Európa csúccsal szerzett.

Karácsony közeledik, lassan vége az évnek. Ez a megpihenés és a számvetés időszaka. Karácsony a megváltó megszületésének ünnepe, a szeretet ünnepe is. Az ország, a családok nemcsak számvetést készítenek az eltelt évről, de az emberek egymásra is jobban odafigyelnek. Ünnepelnek és megajándékozzák szeretteiket. Hogy nehezebben élünk, egy megkérdezés azt igazolja, a megkérdezettek több mint nyolcvan százaléka úgy nyilatkozott, hogy kevesebb jut az ünnepekre - karácsonyra, mint az elmúlt évben, vagy ugyanannyiból kevesebbet tudnak adni - és ez szomorú.

GYÖNGYÖS IMRE:

MAGYARORSZÁGRÓL

Fényében megtört, poshadt, bepiskolt barna szín a nép túlterhelt, roskadt, országoló bánjain makacsul mégis tartja az "aki-kapja-marja" hatalmat kikaparva, mint megsült gesztenyét. Politikai játék, mi népünk lelken átég, mint megsebzett halánték, élet-halálra tét. Oly rég becsületes, hű, őstörténelmi testű, vérszerződéses eskű halált vállal, ha vét. De nem vét mostanában, mert hisz egymás szavában, vérrel a vénájában szót hintve szerteszét. Győzzünk meg minden embert: a nagy magyar vértengert, kiket nem véletlen vert s nem szánt szemet szemért! Legyünk nagylelkű győzők, mindenkit megelőzők, türelmes ellenőrzők a jogos szellemért! Boldogság úgy lesz holnap, ha bűnözők lakolnak és elérjük maholnap országunk jellemét!

Az emberekben azonban ott van a bizakodás is. Arra számítanak, ha átvészeli az év, talán azt követően már érződni fog az, hogy az ország egy emelkedő pályára kerül.

Most az ünnepekre készülünk és szeretnénk békességben és szeretetben ünnepelni. Kedves barátaim, azzal köszönök el Önöktől, Tőletek, kívánok számotokra és családjaitoknak is, áldott és békés karácsonyi ünnepeket, és egészségben, sikerekben gazdag új évet! ■

Magyarország, Szekszárd
2007. december 17.

Dr. Murzsa András

fotó: www.flickr.com/photos/zsoolt

FLETCHER CLOSES IN ON \$20M HUNGARY DEAL - TETŐ ALATT A SZERZŐDÉS

Chris Ellis, one of Fletcher Building's divisional chiefs, heads to Hungary on Saturday to sign a deal on 5.4ha on which the company will build a \$20 million metal roof tile manufacturing plant.

Fletcher is developing the plant at Várpalota in Hungary's western area, a highly industrialised zone between Budapest and the boarder with Slovenia.

Várpalota was a mining area during the socialist era, but the mines have been closed and now the Government wants to encourage new business there.

Fletcher chief executive Jonathan Ling announced in August that his company would establish the new plant, expanding its metal roofing manufacturing bases in Auckland, Malaysia and Corona, in Southern California.

Ellis said a Hungarian regional development authority had drawn Fletcher to establish the plant in that area via incentives which were highly attractive.

"We're working with the Hungarian Investment and Trade Development Agency, which is a support institution to the Ministry of Economy and Transport. The agency is providing the industrial subdivision, roading, power and infrastructure but we're building the factory. We're also working with the Várpalota Council, buying the land at a concessionary price and there are incentives for employing people in that area too."

When the plant begins production in 2009, it will employ about 100 people from Várpalota and initially produce six million roof tiles annually. The plant will be developed alongside an aluminium smelter and other manufacturers and Ellis said a drawcard had been good industrial services to the area, a dependable electricity supply, large labour pool, competitive pay rates and the regional development incentives.

Fletcher will close its metal roofing tile warehouse in Britain when the Hungarian plant is finished.

Ellis said Tony O'Brien, AHI Roofing's European manager, based in Britain, has just moved to Slovenia but might go to Budapest to manage construction of the plant.

Fletcher had initially considered developing in Slovenia but found better opportunities in Hungary. It also initially examined licensing deals but found building was the best option.

"We looked at that Eastern European location because that's the centre of the market and we

want to minimise our freight costs. It really came down to two choices: either Slovenia or Hungary but our perception was that Slovenia is ahead of Hungary in terms of industrial development, which could lead to labour shortages and higher prices for industrial land."

When the plant is commissioned, steel will at first be pressed in Auckland then shipped to Hungary for finishing with paint and chip coating at the plant. But Ellis said Fletcher would soon source metal on the international market for the European operation and build a brake press in Hungary.

Fletcher's AHI Roofing plant in Glen Innes is the world's largest metal roofing tile manufacturer, Ellis said, making about 12 million tiles annually. Establishing the new plant in Europe will reduce freight costs and give the company access to the lucrative Eastern European bloc where the product is in high demand. Fletcher distributes roof tiles branded Decra in the United States and Gerard in Europe.

By Anne Gibson
Source: The New Zealand Herald

Négy és fél milliárd forintos be-ruházással acélalapú tetőfedő elemeket készítő gyár létesül a városban. Az új-zélandi befektető száz munkahelyet teremt, szakképzési igényéhez a város 100 millió forinttal járul hozzá. A megállapodást a gazdasági és közlekedési miniszter jelentette be.

Az AHI Roofingot tulajdonló Fletcher Building Új-Zéland második legnagyobb cége. Ötven éve készít acél-alapú tetőfedő elemeket, ezt a konstrukciót világszerte fejlesztette ki. Termékeit nyolcvan országban forgalmazza, üzemei vannak Új-Zélandon, Ausztráliában, az USA-ban és Malajziában. A palotai 12 ezer négyzetméteres üzemcsarnok 5,5 hektáros területen 2009 júliusára készül el, kezdetben száz embernek ad munkát.

Kóka János egyedülállónak nevezte, hogy az AHI Roofing vállalat belépésével immár Új-Zéland is felsorakozott azon országok mellé, melyek jelentős beruházásokat hajtanak végre hazánkban. Reményét fejezte ki, hogy az elsőt további térségbeli cégek követik. Mint mondta, ehhez jó gazdasági környezet, infrastruktúra és úthálózat várja a betelepülőket. Kiemelte, a közép-kelet-európai országok közül hazánk még mindig az első az egy főre jutó tőkebeáramlás terén.

Kóka János hangsúlyozta azt is, az ITDH Magyar Befektetési és Kereskedelem-fejlesztési Kht. mellett a jobboldali városvezetés, a baloldali országgyűlési képviselő és a liberális tárcá együttműködése az értékközpontú politizálás sikerét bizonyítja. Végül Bízunk Magyarországon feliratú pólókat adott át Chris Ellisnek, az AHI Roofingot tulajdonló Fletcher Building alelnökének, Anthony O'Briennek, az AHI európai értékesítési és marketingigazgatójának, valamint Németh Árpád polgármesternek.

Chris Ellis elmondta, európai ügyfelek minél jobb kiszolgálása érdekében döntöttek az európai gyáralapításról. Magyarország mellett a kivételes fogadókészség, a rendelkezésre álló földterület és a képzett munkaerő szólt. Hozzátette, hogy hosszú távra terveznek.

Németh Árpád polgármester felelevenítette az egyéves egyeztetés nehézségeit, hogy 5 ország 64 ajánlatával kellett versenyre kelniük. Úgy fogalmazott, ami emberi ésszel vállalható volt, azt vállalták a beruházás megszerzése érdekében. Helt Tamástól, az önkormányzat gazdaságfejlesztési bizottságának elnökétől megtudtuk, 100 millió forintos ajánlati csomagot tettek a cég asztalára. Az összeget a vállalat igényeit kielégítő szakképzés kialakítására fordítják. Ennek színtere a Faller Jenő Szakképző Iskola lesz, a költségekhez a beruházó által fizetendő iparüzési adó is fedezetet biztosít. ■

Fröhlich András
Forrás: Veszprém megyei NAPLÓ Online

Fotók: Körösparti Beatrix

Marianna Pekár recently completed her Masters qualifications at the Budapest Corvinus University (formerly known as the Budapest Economics University) and at the University of Otago in financial policy and finances. Marianna is in the process of shifting to Wellington, participating in some research at Otago University in the meantime, while job-seeking in Wellington and writing articles in her spare time.

In the article below entitled *Empty Cradles*, Marianna discusses the unintended consequences of the zero population growth initiatives, the gradually reversing trends in population growth and childbearing throughout parts the developed world, and the seemingly opposite trend amongst Hungary's well-educated young people, in spite of Hungary's ominous population forecasts.

A Harvard Business Review, népszerű független üzleti magazin a 2007-es év húsz áttörő elmélet szerzője közt említette meg Phillip Longmant, aki többek közt Az üres bölcső című könyv írója (The Empty Cradle [Basic Books, 2004]). Az amerikai szerző legújabb kutatásai szerint a szociálisan, vallás tekintetében és politikailag konzervatív családok több gyermeket vállalnak. E ténynek számos hatása van a kultúrára, politikára, és a gazdasági életre. Longman az Egyesült Államokat hozza fel példának, ahol a George W. Bushra szavazó, azaz inkább konzervatív értékeket valló államok az országos átlagtól 12 százalékkal magasabb termékenységi mutatószámmal rendelkeznek, míg a demokrata államok 13 százalékkal maradnak el az összes állam átlagától. A termékenység és a konzervativizmus közti erős kapcsolat azonban nem csak az Egyesült Államokat érinti, hanem Európát, Izraelt és a Közel-Keletet is, ahol történelmüket Ábrahámig közösnek valló keresztény, zsidó és iszlám kultúra tagjai felbecsülhetetlen értékűként kezelik a gyermekáldást.

Mi okozza mégis a fejlett országok elnéptelenedését? Néhány évtizede még népszerű volt Paul R. Ehrlich biológus (tehát nem a Nobel díjas orvos) 1968-ban alkotott víziója (A népesedési bomba [The Population Bomb, 1968]) a túlnépesedés miatti apokalipszisról, amelyet a '70-es, '80-as évekre jósolt. A tudós azt is állítja, hogy a katasztrófa megállítható, ha nem nő tovább a népesség, és társalapítója lett a Zéró Népeségnövekedés (Zero Population Growth, új neve Population Connection) nevű intézménynek, amely fő feladatának tekinti a születésszám csökkentését a szegény országokban a gazdasági fejlődés előmozdításának érdekében.

Nem kétkedem, hogy jó szándék vezérelte az alapítókat, Thomas Sowell közgazdással együtt azonban feltehetjük a kérdést: Mely ország lett gazdagabb attól, hogy elvesztette népességének felét? A gyermek nem a Föld első számú ellensége. És nyilvánvalóan azok halnak ki elsőnek, akik ezt gondolják.

Az Egyesült Államok 60-as, 70-es években született generációja elvetette a patriarchális magatartást, ami Longman megfogalmazásában röviden ma annyit jelent, mint feleségül venni egy tiszteltetelmű asszonyt és felelősséget vállalni érte és a gyermekeikért. Nyilvánvaló, hogy ez nem tetszett mindenkinek, nemcsak a férfiaknak, hanem a patriarchális társadalom elvárásait elvető nőknek sem. És amint a nemi szerepek lazulnak, a születésszám csökkenni kezd, a patriarchatus visszatér, mert ő adta az utódokat és a jövőt még abban a periódusban is, amikor nem volt divatos.

Longman jóslata a visszatérésről az Egyesült Államokban beigazolódni látszik. A reprodukció korukat épp meghaladó amerikai nők 20 százaléka gyermektelen maradt, körülbelül ugyanennyi hányaduk egygyermekes. Következésképp a következő generáció túlnyomó többsége

olyan anyától született, akinek kettő vagy attól több gyermeke volt, egy viszonylag keskeny szegmens tagjaként hordozta a konzervatív és/vagy vallásos értékeket, a családi minták többnyire öröklődnek, így az új generáció életében is sokkal fontosabb szerepet fognak játszani ezek az értékek, mint az elmúlt 40-50 évben. A többiekre pedig igaz Dick Cavett Emmy díjas amerikai showman mondása: "Ha a szüleidnek nem voltak gyerekei, komoly esélyed van rá, hogy neked sem lesznek".

A Harvard Business Review elsősorban vállalatvezetőkől és üzletemberekből álló olvasótábora számára megvilágítja e folyamat gazdasági folyamatait. Már manapság is egyre nehezebb a munkaadóknak nőket toborozni. A kisgyermekkel rendelkező amerikai nők csökkenő arányban vállalnak munkát az elmúlt években. Az új patriarchális családmódel azokat a termékeket és szolgáltatásokat is nagyra értékeli, amelyek a családfő számára is lehetővé teszik az otthonmaradást. Jó példa erre az eBay, amely drasztikusan lecsökkentette a családi vállalkozások elé gördülő akadályokat. A nano- és biotechnológia fejlődése háztartások

milliói számára teheti majd lehetővé, hogy megfelelő mennyiségű élelmiszert, energiát, egyéb ter-

ÜRES BÖLCSŐK

mékeket állítsanak elő otthon, amelyeket jelenleg a minőség és elérhetőség szempontjából egyre megbízhatatlanabbá váló globális piacokról szereznek be. Így létrehozható, vagy inkább újjáteremthető a tradicionálisan otthoncentrikus patriarchális család gazdasági bázisa is. Szükségszerű felkészülni a jövő vállalatának az új generáció igényeire, ami eltér a letűnőben lévő dekadens

korszaknak megfelelt szex- és erőszak-orientált figyelemfelhívási módszerekkel nép-

szerűsített termékektől és szolgáltatásoktól.

Ez a máshol már múltba vesző pusztuló világ, lássuk be, tombolni látszik Magyarországon. Felesleges statisztikákat sorolni, mindenki tudja, hogy még az öregedő Európában is alig látott mértékben néptelenedünk el. A 20-as, 30-as, (40-esek) közt divatos életformának számít gyöker- és gyermektelen városi diplomásnak lenni. Az egyetemekről kikerült frissen diplomázott fiatalok is ezt a számukra modernnek tűnő életformát célozzák meg, tartják üdvözlőnek, és nézik le az elvétve konzervatíván gondolkodó társaikat. A korán családot alapító, gyermeket vállaló értelmiségi fiatalok sokkal inkább a kivételhez sorolhatók.

A Budapesti Corvinus Egyetemen töltött éveim alatt számos barátom és ismerősöm közül senki sem házasodott meg vagy vállalt gyermeket. Majdnem másfél évvel a diplomaosztó után sem változott a helyzet azoknál, akikkel még tartom a kapcsolatot. Talán annyi történt, hogy most már több érvet tudnak felsorolni a családalapítás és egyéb felelősségek elkerülése mellett. Szomorú, hogy pont a fiatal, értelmiségi réteg gondolkodik szűklátókörűen. Hivatkozhatnak az ország nehéz gazdasági helyzetére, de leginkább ők engedhetnék meg maguknak a családdal járó kiadásokat. Terézanyuk járnak-kelnek mindenfelé, albertgyörgyik hallatják szavukat, a velvet.hu celebháttérkézőjének népszerűségi toplistáján hemzsegnek a családjukat elhagyó férfiak, pornósok, meghatározhatatlan családi helyzetben élő személyiségek. Lemaradtunk már megint. Túléli Magyarország ezt a hullámvölgyet? Eljön számunkra is újból a családok kora vagy maradnak az üres bölcsők? ■

Pekár Marianna

IN THE WORDS OF AMBASSADOR GÁBOR CSABA

... upon the presentation of his credentials
in Wellington on 5 December 2007

Ambassador Gábor Csaba inspecting the guard at the credentials ceremony in Wellington on 5 December 2007

Your Excellency,

It is a great honour for me to represent Hungary in New Zealand. There is no denying the vast distance geographically separating out two nations, but all the values that we share in common and, in particular, our mutual respect for human rights constitute a very close bond and a solid foundation on which to further intensify our bilateral relations. It is also my firm intention to identify areas where our two nations can work together to make the world a better place.

Last year we celebrated the 50th anniversary of the 1956 revolution when Hungarian freedom fighters

fought courageously for the same values that bind Hungary and New Zealand so closely together at the beginning of this new millennium. We are joined in our understanding that freedom is a universal human value which is the best defence against the forces of tyranny and terror. The traditional Hungarian wooden plynth called Freedom Kopjafa standing in the Hungarian Millennium Park in Wellington is a great symbol of our common values and ideals.

We in Hungary are grateful to our freedom fighters for preparing the ground for what has become a successful political and economic transition that introduced to Hungary a well-functioning parliamentary democracy and a

prosperous market economy. We are deeply thankful to your nation for embracing the more than one thousand Hungarian refugees who arrived here after the 1956 revolution. They, just like generations before and after them, were given another chance in New Zealand to live their lives in freedom and democracy.

There is now a sizeable Hungarian community in New Zealand that in many ways creates a bridge between our two countries. We back home are extremely proud to know that its members have made very significant contributions to your country's business, cultural and scientific life. They have enhanced the reputation of the Hungarian people as being very industrious and inventive. I hope that we will continue working together to preserve the Hungarian community that can speak Hungarian and can maintain its cultural heritage as a very important value for both of our nations.

I am convinced that these are sound foundations on which to further develop relations between Hungary and New Zealand. Our countries hold a similar view of many of the greatest challenges of our age. We hope that your investors will find Hungary with its skilled and highly creative workforce an attractive place in the heart of Europe.

I will search for ways to boost economic relations by paying special attention to such promising new areas as nano- and biotechnology. No matter how vast the distance, both Hungary and New Zealand are part of planet Earth with heavy responsibilities to maintain a liveable habitat for future generations. In this context, I would like to note the initiative of Hungarian President Sólyom to create a so-called Network of Green Presidents.

This is, I believe, a pretty rich agenda for two nations of comparable sizes whose values and interests overlap to a great degree. I will try my best to ensure this fertile ground for cooperation is taken full advantage of for the mutual benefit of our peoples.

Egyik olaszóra során
Ím a kérdés felmerült:
Hogy milyen nyelv ez a magyar,
Európába hogy került?

Elmeséltem, ahogy tudtam,
Mire képes a magyar.
Elmondtam, hogy sok, sok rag van,
S hogy némelyik mit takar,
És a szókincsben mi rejlik,
A rengeteg árnyalat,
Példaként vegyük csak itt:
Ember, állat hogy halad?

Elmondtam, hogy mikor járunk,
Mikor mondom, hogy megyek.
Részeg, hogy dülöngél nálunk,
S milyen, ha csak lépelek.

Miért mondom, hogy botorkál
Gyalogol, vagy kódorog,
S a sétáló szerelmes pár,
Miért éppen andalog?

A vaddisznó, hogy ha rohan,
Nem üget, de csörtet - és
Bár alakra majdnem olyan,
Miért más a törtetés?

Mondtam volna még azt is hát,
Aki fut, miért nem lohol?
Miért nem vág, ki mezőn átvág,
De tán vágat valahol.

Aki tipeg, miért nem libeg,
S ez épp úgy nem lebegés, --
Minthogy nem csak sánta biceg,
S hebegés nem rebegés!

Mit tesz a ló, ha poroszkál,
Vagy pedig, ha vágázik?
És a kuvasz, ha somfordál,
Avagy akár bóklászik.

Lábát szedi, aki kitér,
A riadt őz elszökell.
Nem ront be az, aki betér .
Más nyelven, hogy mondjam el?

Jó lett volna szemléltetni,
Botladozó mint halad,
Avagy milyen ögyelegni?
Egy szó - egy kép - egy zamat!

Aki "slattyog", miért nem "lófrál"?
Száguldó hová szalad?
Ki vándorog, miért nem kószál?
S aki kullog, hol marad?
Bandukló miért nem baktat?
És ha motyog, mit kotyog,

Aki koslat, avagy kaptat,
Avagy császkal és totyog?

Nem csak árnyék, aki suhan,
S nem csak a jármű robog,
Nem csak az áradat rohan,
S nem csak a kocsi kocog.

Aki cselleng, nem csatangol,
Ki "beslisszol" elinal,
Nem "battyog" az, ki bitangol,
Ha mégis: a mese csal!

Hogy a kutya lopakodik,
Sompolyog, majd meglapul,
S ha ráförmesz, elkotródik.
Hogy mondjam ezt olaszul?

Másik, erre settenkedik,
Sündörög, majd elterül.
Ráripakodsz, elődalog,
Hogy mondjam ezt németül?

Egy csavargó itt kóborol,
Lézeng, ödöng, csavarog,
Lődörög, majd elvándorol,
S többé már nem zavarog.

Ám egy másik itt tekereg,
Elárulja kósza nesz -
Itt kóvályog, itt ténfereg. . .
Franciául, hogy van ez?

S hogy a tömeg miért özönlik,
Mikor tódul, vagy vonul,
Vagy hömpölyög, s még sem ömlik,
Hogy mondjam ezt angolul?

Aki surran, miért nem oson,
Vagy miért nem lépeget?
Mindezt csak magyarul tudom,
S tán csak magyarul lehet. . .!

[Köszönet Tóth Gergőnek, USA-ban élő
előfizetőnknek!
szerk.]

G Y I M Ó T H Y G Á B O R
N Y E L V L E C K E

CONSULAR

NEWS

KONZULI KÖZLEMÉNYEK

BŐVÜLŐ SCHENGENI ÖVEZET

December 21-én Magyarország is belép a schengeni övezetbe, így megszűnik a határellenőrzés kilenc új európai uniós tagállam belső határán, ezen belül a magyar-szlovák, magyar-osztrák és magyar-szlovén határszakaszokon.

Magyarország teljes jogú schengeni taggá válásával a magyar állampolgárok határellenőrzés nélkül, bármikor és bárhol - tehát nem csak a korábbi kijelölt határátkelőhelyeken - átléphetik majd a belső határokat, amennyiben más schengeni országokba utaznak be. Nem változnak a beutazás szabályai, és továbbra is fennmarad majd a határellenőrzés a schengeni övezeten kívüli öt EU-országba (Bulgáriába, Ciprusra, az Egyesült Királyságba, Írországra és Romániába), valamint a schengeni tagjelölt Svájcba történő be- és kiutazás esetén.

Magyarország határszakaszai közül „belső” határnak minősül, és ezért megszűnik a határellenőrzés a magyar-osztrák, a magyar-szlovák és a magyar-szlovén határszakaszon, „külső” határnak minősül, és ezért változatlan marad a határellenőrzés rendje a magyar-ukrán, a magyar-román, a magyar-szerb és a magyar-horvát szakaszon.

A repülőtereken is lesznek ún. külső és belső határok, ezek megkülönböztetésére azonban csak 2008. március 29-étől kerül sor. A repülőtéri belső határ ugyanúgy működik, mint a szárazföldi, azaz, ha más schengeni országból érkezünk vagy oda utazunk, akkor csak a légi járatra való bejelentkezéskor (check-in) kerül sor az ellenőrzésre. Nem schengeni tagállamba való utazáskor - vagy onnét történő hazatéréskor - a hagyományosan megszokott ellenőrzésre kell számítani.

A nem EU állampolgárokat érintő főbb hatások Harmadik ország állampolgáraként Ön a schengeni rendelkezéseket teljes egészében alkalmazó tagállamok területére beutazhat és ott három hónapig tartózkodhat, feltéve, hogy eleget tesz a mára az EU-ba integrált schengeni vívmányokban megállapított beutazási követelményeknek:

- érvényes útiokmány,
- szükség esetén rövid idejű tartózkodásra jogosító vízum;
- az utazás céljának igazolása;
- valamint a tartózkodás időtartamára és a visszatúrára elegendő anyagi fedezettel való rendelkezés,
- továbbá, Ön nem szerepelhet a schengeni

információs rendszerben a beutazás megtagadása végett, és nem jelenthet veszélyt egyetlen schengeni állam közrendjére vagy nemzetbiztonságára nézve.

Ha három hónapnál hosszabb ideig szeretne tartózkodni, még mindig szüksége van egy nemzeti, hosszabb idejű tartózkodásra jogosító vízumra, vagy tartózkodási engedélyre. Saját követelményeiket az egyes országok maguk határozhatják meg. (Sz.K.)

SCHENGEN BORDERS EXPANDING

Europe's passport-free no borders zone is set to expand on 21 December, when land and maritime borders will disappear with nine of the 10 states, including Hungary, which joined the EU in 2004 -- Cyprus hopes to join the others in 2008. Travellers, commuting workers, freight trucks and cargo ships will be able to move more freely from Tallinn, Estonia in the Baltics down to Lisbon, Portugal in the west and as far into the Mediterranean as the Greek islands.

On 29 March 2008, passport checks will also be abolished at airports in the nine new nations (the Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, and Slovenia) linking them to the 15 currently signed up to the Schengen Treaty, named after the Luxembourg border village where the pact was born in 1985. This will bring to 24 the number of nations fully integrated into Schengen.

Outside the zone, Switzerland - which is surrounded by EU countries but is not a member - voted in a referendum in 2005 to join Schengen and hopes to join in November 2008, along with tiny Liechtenstein. For Bulgaria and Romania, which joined the EU on 1 January, evaluation missions have begun but they will not be able to take part for at least two years. Britain and Ireland, meanwhile, apply certain parts of the pact on police cooperation. For the moment, they do not intend to sign up to Schengen and retain their own visa policies.

Travel rights for non-EU nationals closely defined Citizens of third countries may enter and travel within the European Union provided they fulfil the entry conditions, among others to be in possession of a valid travel document or a visa if required for a period of up to three months. Special rules apply to non-EU national family members of EU citizens, with differing travel rights according to whether they are travelling with the EU citizen or travelling alone. In addition,

tion, a valid residence permit issued by an EU Member State applying the Schengen provisions can permit a non-EU national to travel to other Member States in the Schengen area without a visa.

New Zealand passport holders are able to spend 3 months in each of these countries because New Zealand has signed bilateral visa waiver agreements with all of the countries, that is, up to 3 months in:

Austria, Belgium, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland.

These agreements allow New Zealanders to spend up to three months in each country separately, as opposed to a total of three months in the Schengen area as a whole. The European Commission has confirmed that these agreements continue to be valid and will remain in force until concrete actions are taken to replace them.

New Zealand travellers should nevertheless contact the embassy or consulate of the Schengen countries they plan to visit to get the latest update on visa requirements. This is particularly important for travellers who plan to stay in the whole Schengen area for more than three months.

Travellers are also advised to ensure their passports are stamped upon entry and exit at the external borders of the Schengen area. Officers at ports of entry may wave travellers through without stamping passports, but it is important to have evidence of the date of first entry into the Schengen area for any subsequent dealings with local police or other authorities.

New Zealand passport holders can enter the UK for 6 months or Ireland for 3 months, without needing a visa. ■ (K. Sz.)

FÉRFI EGÉSZSÉG-TAN

NÉPI GYÓGYÁSZAT – TERMÉSZETGYÓGYÁSZAT

BERNÁD ILONA

In this issue folk-Healing and Holistic Medicine expert, Ilona Bernád, discusses men's health, male illnesses and male menopause. She starts out with the premise that today's society places increasing pressures on men and that this is having dire consequences on men's health. Coupled with a tendency to seek help less often, this makes men more vulnerable than women.

Ilona places great emphasis on preventative life-style choices (healthy eating, exercise, regular cleansing diets) and early intervention with the aid of regular checks and self-diagnosis. Among the natural remedies recommended for minimising prostate problems and assisting with symptoms of male menopause are oily nuts and seeds, raw fruits, vegetables, parsley, celery, garlic, etc. - not dissimilar to the suggestions made for women's health in the last issue.

Ilona believes Western societies have plenty to learn from Asian societies - where both men's and women's health is better – not just in what Asians tend to eat (seeds, seafood and little salt), but from the way in which they treat their elderly.

[Anyone interested in what Ilona has to say about particular aspects of men's health are encouraged to contact the Editor.]

A férfiak és nők kapcsolata örök téma. Egymást boldoggá tevő szerelmük, szeretetük mellett fájdalmasak a konfliktusok, melyeknek egyik oka, hogy másképpen gondolkodnak, cselekednek, kommunikálnak. A nemek közt biológiai különbségek vannak, de különböznek a szülői hatások, a kulturális és társadalmi befolyások, valamint a neveltetés, a történelem és a média hatása. A sok félreértést csökkenteni kellene, más megközelítést szükséges kialakítani, ugyanis a pszichológusok szerint, a férfiak

érzelmileg esendőbbek a nőknél. A társadalom egyre fokozódóbb elvárásai egyre több terhet rónak a férfiakra, így náluk sokkal gyakoribbak a betegségek, főleg a pszichoszomatikusak: infarktus, asztma, bronchitisz, tbc, stb. A férfiak még ha betegek is, ritkábban keresik fel az orvost.

A férfiaknak a nőkéltől különbözik az anyagcseréje, s eltérő táplálkozásra lenne szükségük. A helyes táplálkozással elkerülhetők lenne a prosztatabántalmak, szívinfarktus, magas vérnyomás, stb. A férfiak leggyakrabban a munkájukkal, a külső dolgokkal foglalkoznak, pedig a belső egyensúlyukkal is törődniük kellene.

Korunkban a környezet egyre nagyobb elszennyeződése, savasodása miatt a férfiak szervezetében is egyre több egészségre káros kémiai anyag került. Ez a **spermiumok számának csökkenéséhez** vezetett. Az orvosok egyre több meddő házaspárral találkoznak. Dán biológus kimutatta, hogy az utóbbi ötven évben az emberi ondóban a spermiumok száma felére csökkent. Más francia és nemzetközi adatok is alátámasztják ezt. A környezeti kemikáliáknak, különösképpen a DDT-nek ösztrogénszerű hatásuk van. A floridai Apopka tónál a tudósok a hím alligátorokon bebizonyították ezt. Egészséges életmóddal, táplálkozással lassíthatjuk e negatív hatást. Ezek a rendszeres salaktalanítás (gyümölcsnapok, léböjt-kúra, mozgás, izzasztás, szauna), helyes étrend (reformétrend, gyógyélelmiszerek), stresszoldás, idegrendszer erősítés Kolláth reggelivel, természetes alvás, friss levegőn, természetben végzett fizikai munka, stb.

A férfiak húgy- ivarrendszeri problémái közül a leggyakoribb a **prosztata** (dülmi-

rigy)gyulladás, a **prosztata jóindulatú megnagyobbodása és rosszindulatú elváltozása (rák)**. Mindezek közös tünetei: gyakori vizelés (főleg éjszaka), vizeletürítési nehézségek, fájdalmas ejakuláció, fájdalom a herezacskó mögött, láz, hidegrázás. A gyulladás gyakran a fogakból, mandulákból, arcüregből származó baktériumoktól származik.

A dülmirigygyulladás- és megnagyobbodás orvosi kezelése antibiotikumokkal, fájdalomcsillapítókkal történik, de természetes gyógymódokkal is segíthetünk. Prosztatagyulladás esetén fontos a folyadékbevitel növelése, a kisvirágú fűziketea fogyasztása. Ez igen hatékony, a tünetek nagymértékben csökkennek. Fontos, hogy ne fázzunk fel! Heveny prosztatagyulladás esetén tiltott a nemi élet. A prosztatarákot teljes értékű, feldolgozatlan ételek (amelyeknek cink és telítetlen zsírsavtartalmuk van) fogyasztásával előzhetjük meg. Ezek a hidegen sajtolt olajok, olajos magok, nyers gyümölcs, zöldség, hüvelyesek (köztük a szója), gabonák (hajdina, barna rizs), sütőtök, petrezselyem, zeller, padlizsán, cékla. Változókora felé fogyasszunk minél több fitoösztrogéneket tartalmazó gyógyélelmiszereket: szóját, fokhagymát, vöröshagymát; valamint gyógyteákat: cickafarkból, körömvirágból, kisvirágú fűzikéből. Az említett gyógyélelmiszerek koleszterinszint csökkentők. Kerüljük a finomított szénhidrátokat, édességeket, zsíros ételeket, kávé, erős teát, alkoholt, különösen a sörfogyasztást, mert ezek összefüggenek a prosztatarákkal. Fontos a rendszeres testmozgás, séta is.

Igen hatásos módszerrel kezelik a népi gyógyászatban a prosztata-megnagyobbodást. „Amikor a petrezselymet szedjük

ki a földből, a levelét és szárát nem dobjuk el, hanem a padláson megszáritjuk, s mikor valaki felfázott, vagy az öregebb férfinek elakadt a vizelete (prosztatata-megnagyobbodása volt), főztük meg. A megfőtt szárát és levelet langyosan a beteg alhasára pakolásnak tettük, s a teát megittattuk vele. Ez segített. A férfinek is elindult rögtön a vizelete.” (Bihar megye)

Falun tökmagot is gyakran fogyasztottak, amely jó hatással van a prosztatapanaszokra, a jóindulatú prosztatata megnagyobbodásra. A tökmag hatóanyaga erősíti a húgyhólyagot, enyhíti a vizeleti kényszert, növeli a hólyagürítési ingerküszöböt, egyben féregűző is. Van benne foszfor, kálium, magnézium, kalcium, cink, szelén, A-, B-, D-, E vitamin. Tehetjük nyers salátára is. Létezik tökmag kivonat: a Pepponen nevű olajos kapszula, amit a gyógyszertárakban kapni.

Más szelíd gyógymódok: pszichoterápia, akupresszúra, lézeres beavatkozás, műtét, hőterápia (meleggel való gyógyítás).

Fiatal, negyvenéves korban sok férfi problémája az **impotencia**, amely önértékelésük csökkenéséhez vezet. A lélekgyógyászok szerint ennek oka a szorongás, partnerkonfliktus, félelem az újabb sikertelenségtől, negatív gondolatok, stressz, unalom, pszichés gátlások, különböző betegségek és gyógyszerek. A partner- vagy pszichoterápia a leghatékonyabb ebben az esetben. A megértő, elfogadó női partner lelki támasz, sok segítséget adhat ezen átmeneti zavar megoldásában.

Problémás időszak a **férfiklimax**, amely negyven és ötven év közt kezdődik. Prof. Dr. Markus Metka endokrinológus szerint ezt komolyan kell venni, mert egyre több kutató megerősíti, hogy a férfiak szervezetében hormonális változások zajlanak. Főleg a hormonhiány (növekedési hormonhiány) áll fenn, s ez sok panaszt okoz. A növekedési hormon

felel a vitalitásért, teljesítőképességért, serkenti a fehérje-, zsír- és csont-anyagcserét. Anabolikus hatású az izomzat, a kötőszövetek és a csontok szempontjából. A hormonmirigyek fiatalon tartásának módjai: az értisztítás, a hormonmirigyek szájadékának tisztítása méregtelenítő kúrákkal, továbbá a gyógyélelmiszerek rendszeres fogyasztása, mozgás. Erről bővebben a Tisztító-kúrák és Táplálkozásterápia fejezetekben volt szó.

A férfiklimax tünetei: kedvetlenség, fáradtság, hangulatingadozás, depresszió, libidocsökkenés- vagy hiány, potenciazavarok, verejtékezés, hőhullámok, alvászavarok, ingerlékenység, félelemérzet, szédülés, általános rossz közérzet. Egy amerikai kutató 55 és 65 év közötti férfiak válaszai alapján a következő válaszokat kapta a klimax jellemzőiként: sérülések utáni hosszabb gyógyulási időszak, testi aktivitás esetén a kitartás csökkenése, hízás, hajhullás, depresszív hangulat, magányossági érzés, gyakoribb vizezés, félelem az egyéni szexualitás változásaitól, gyakoribb önkielégítés, készletes fiatalabb partner keresésére.

Az adropauza megjelenése késleltethető, tünetei mérsékelhetők természetes hatóanyagokkal. Ázsiában megfigyelték, hogy mind a nők, mind a férfiak klimaxos tünetei jóval ritkábbak, gyengébbek. Ezért megvizsgálták a táplálkozási szokásokat. A keletiek étrendjében sok a szója, nyers tengeri kincsek, alga, fűszernövények, nyers gyümölcs, zöldség, olajos mag, gyógynövények. Kevésbé sóznak, kevés ipari cukrot fogyasztanak, valamint rendszeresen böjtölnek, salaktalanítják szervezetüket.

Fő megelőző természetes hatóanyagok: a méhektől származó virágpor, méhkenyér (perga), méhpempő.

Szerintem keleten az időskori panaszok ritkább előfordulása azzal is magyarázható - saját megfigyelésem alapján

mondom -, hogy ott az emberek jóval spirituálisabb életet élnek, s ezt az utolsó életszakaszt a saját magukkal való belső kapcsolatépítésre használják, valamint méltó módon készülnek fel a halálra. A világ másik részén, keleten megbecsülik az idős, tapasztalt, bölcs embereket, a fiatalok gyakran tanácsot kérnek tőlük. Nálunk fordítva van, fiatalcentrikus, felgyorsult a társadalom, ami állandó szorongást, túlhajszoltságot vált ki az idősödő emberben, s ez pszichoszomatikus, lelki eredetű betegségeket okoz. A harmadik korban a tempót lassítani kell.

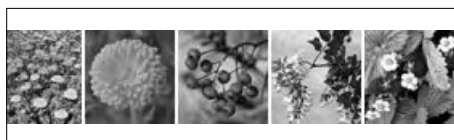
A férfiak más, leggyakoribb rosszindulatú megbetegedése a **vastagbél- és tüdőrák**. A bélrendszer időnkénti méregtelenítése, a gyümölcsnapok, léböjt-kúrák fontosak, valamint a helyes táplálkozás, életmód. A nikotin, koffein, alkohol mellőzése is egészségünk megtartásának egyik módja.

A daganatok korai rákdiagnosztikával (íriszdiagnosztikával, talpreflexológiával, reflexológiai öndiagnózissal) felfedezhetők és eredményesebben gyógyíthatók. A daganatos betegségek természetgyógyászati és népi orvoslási módszereiről később lesz szó.

A változókori férfiaknál is népbetegségnek számít a **csontritkulás**. A megelőzése a fontos, mert a folyamatot csak megállítani lehet. Lásd később a Csontépítés természetes módon fejezetben.

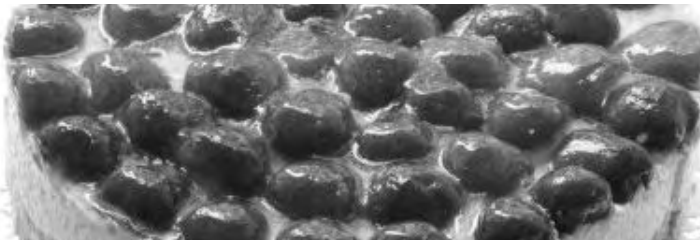
Szövegidezet a szerző gyűjtéséből.

Forrás: Kürti Gábor Gyógyítás otthon, Püldo Kiadó, 2003, Köteles Ferenc-Varsányi Péter; Spermakrizis In. Ideál reforméletmód-magazin 2001, VII. szám, 29. old., V.T. Féfiklimax In.; Természetgyógyász magazin 2001, II. szám, 22.-23., Összeállítás a prosztatata betegségeiről In.; Természetgyógyász magazin 1998, II. szám, 8.-17. old. -me- Az erős férfi a gyengébb nem? In.; Természetgyógyász magazin, 2000, II. szám, 40-42. old. ■

KRISZTINA SZEGEDY

Confectioners & Coffee

Együnk egy sütit!

Közeledik Advent és jön a Karácsony...

Legszebb, ha odakint havazik, a házat pedig sütemény és kávé illata tölti meg. Muszáj, hogy legyen itthon süti, hiszen bármikor betoppánhat valaki, egy kávéra. Akkor muszáj megkínálni egy kis sütivel is. Minimum, hogy egy kis dióslepény, almás-pite, vaníliás kifli és persze a sósakból a stangli, pogácsa legyen raktáron. Azok nélkül még szegényben maradnánk... Vészhelyzetben persze gyorsan sütni lehet egy jó vizes piskótát és tölteni lekvárral.

Az adventi sütit jó előre el kell készíteni, különösen a mézeskalácsot. Annak állni kell egy pár napig, amíg megpuhul az almaszelet mellett a dobozban. Mézeskalács...

Hihetetlen, de már az Árpád-korban is sütöttük, amikor az egyetlen édesítőszerszünk a méz volt. A mézeskalácsot nem csak sütni, de festeni is tudni kell. A keményebb fajtája a fára kerül dísznek. Karácsonyfa, angyalka és lovacska, biztosan. Mennyből az angyal...

A háziasszonyok a szeretet sütik bele adventi-karácsonyi süteményeikbe. Különösen a bejglibe és a Szenteste kóttos mákos gubájába... Mindezek, legjobbak a Nagymama receptje szerint. Melyik nagymama? Hány generációval előtti? Mindez nem számít. A Nagymama receptje a legjobb! Ő tudta legjobban mennyi mazsola, mennyi rum dukál abba a bejglibe. Mert a Nagymama, örök. Ilyenkor, „rendelni” is lehet. Még a „nagyok”, a felnőttek is, kérhetik a háziasszonyoktól, hogy kedvenc sütiük is asztalra kerüljön. Én a londoni mellett voksolok... Nem tudom miért londoni, de nem is számít. A lényeg a diós, sült hab a tetején...

A kávé hozzátartozik a fentiekhez. A kávé, melyet itt hagytak a törökök, s amelyet az osztrák-magyar Biedermeier krémes, habos csodává szelídített. Szigorúan kockacukorral, tejszínnel, aki szereti, annak tejszínhabbal... Kockacukrot mártva a kávéba picit gyerekek is kapnak. Ez, a „fekete kutya”. A férfiaknak, akik a karácsonyfával bajlódnak, jár is a jó fekete. Jönnek is érte, serte-pertélnak a konyhában, rettenetes otthoni öltözékeikben, gyantásan, fűrészekkel és egyéb a fenyőfához szükséges szerzőkkel felszerelve. A kertből, teraszról érkeznek, kóstolgatnak a süteményekből, másból

is, akkor pedig inniuk kell már egy kis pálinkát, vagy Unicumot inkább?

Karácsony estéjére elkészül a Gerbeaud-szelet. Budapest süteménye, ez a diós, lekváros, csoki-fondantos csoda, melyből döbbenetes mennyiségek fogynak Karácsony táján, de egyébként is... Gerbeaud Emil specialitása. Magyarország bátor mestercukrászáé, aki felvette a versenyt Párizssal. Kugler Henrik üzletét átvéve, hazánk vezető cukrászdáját alapította meg, mely az 1870-es évek óta működik Budapesten. Csodás környezetben, a kávéház és cukrászda tökéletes ötvözte.

A Gerbeaud a cukrászdák cukrászdája, de nem az egyetlen patinás. Hiszen, ott van még a Hauer, a Ruszwurm, az Augustus, a Lukács és a New York, Budán és Pesten. Ott a

Központi kávéház Esztergomban, a Muskáti Keszthelyen és a sok-sok másik, szerte az országban, melyek mind-mind jó sütivel és szimpla-, dupla kávéval várnak bennünket.

Talán ezért, a legszebb magyar versek és novellák is, kávézás és sütés közben születtek. Vagy a sütemény iránti vágyból:

„De szeretnék gazdag lenni,
Egyszer libasültet enni,
Jó ruhába járni, kelni,
S öt forintért kuglert venni.”

(József Attila)

Karácsonyra, azt kívánom, minél több embernek jusson Gerbeaud a tányérjára. Jusson Dobos is, a magyarok ünnepi tortája, amelyet először talán éppen Sissi és Ferenc József kóstoltak az 1884-es budapesti kiállításon.

Azt kívánom még, találjuk fel újra a kávéházi-cukrász dai percekét. Karácsonyi csomagokkal, lépünk be, a Váci utca végén, a hidegből, a sütemény-illatú Gerbeaudba és időzzünk egy kicsit. Itt nem kell sietni... A felszolgáló kisasszony sem siet. Időt hagy a beszélgetésre, újságolvasásra. Nem zargat, ha csak egy kávé rendelünk, hiszen úgy is tudja, hogy meg fogjuk kóstolni valamelyik

süteményt is. Esetleg egy pozsonyi kiflit, mákosat, vagy diósat, talán Rigó Jancsit, somlói galuskát? Egy mignont (rég nevének kuglert)? Mindig nehéz a választás.

A Gerbeaudban minden remek. A Gerbeaudba illik csinosan betérni. Mert csinosnak, elegánsnak lenni is szép és jó érzés. A Gerbeaudban tudják, hogy a kávéhoz kis pohár sima víz is dukál. Kávéhoz és süteményhez lehet kérni külön adag, valódi, édes tejszínhabot.

A bevásárlás véget ér. Az ajándékokat, melyeket Szentestéig illik rejtegetni, el lehet helyezni a fa alatt. A gyerekeknek viszont még tilos a bemenet ilyenkor...

Majd, amikor csengetnek...

Felhangzik a Mennyből az angyal, feltárl a nagyszoba ajtaja.

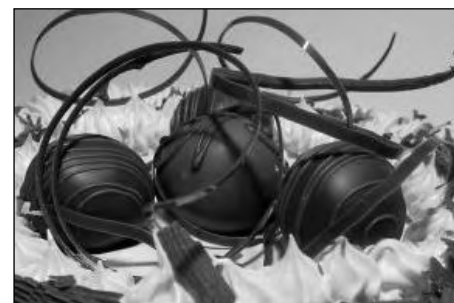
Jön a Jézuska...

Jön, és szeretetet tesz az asztalunkra is. Hajnalig fennmaradunk, beszélgetünk, szól a zene, és a vacsora végén megtelik az asztal sütivel... Abból aztán marad Szilveszterig, lehet belőle venni, amennyit csak akarunk...

Reggelire is tejszínhabos kávéval.

Szilveszterre nem marad.

Szilveszterkor megsütjük majd a Szilveszteri süteményeinket. ■

Let's Eat Some Cakes!

Advent is here and Christmas is near.

I hope it snows over Christmas. The crisp snow outside with the good smell of Christmas cakes and black coffee inside creates a marvellous atmosphere. Christmas baking needs to be prepared in big quantities. Around Christmas friends are prone to unexpectedly drop in for coffee. It is a must that they have cake with their coffee. An assortment of fancy sweet walnut or vanilla cakes and traditional cinnamon flavoured apple strudel, as well as home-made savoury snacks such as "pogácsa" and "stangli" should be kept in stock... Just in case...

Christmas cakes need to be prepared well in time before Christmas. The traditional Magyar honey biscuits (mézeskalács) need to sit in the cake tin for a few days with a little piece of apple so as to become sufficiently soft. The first famous honey biscuits were baked during the time of the Árpád Dynasty, when honey was the only sweetener and sugar was not yet known there at that time. Using some of the honey-biscuit dough little Christmas trees, horses and angels can be formed and later decorated with icing for Christmas tree decorations. Decorating honey biscuits is good fun – something

mothers and children love doing together.

Christmas cakes ought to be prepared according to the recipes of our grandmothers. Grandmas' old recipes are the really authentic source for baking cakes for Christmas... Grandma is the one who really knows just how much rum and raisins that poppy seed loaf (bejgli) needs. Not to mention that grandmothers are "forever". And like most Magyar women at Christmas time, they add heaps of that essential ingredient called love to the cakes they prepare.

Old and young

alike can put in an "order" for their favourite cake during Christmas time. I always vote for the Londoner. The reference in its name to London is unclear, but what is important is the yummy walnut foamy topping of the Londoner-cake...

Coffee goes well with all of the above. The Turkish brought coffee to Hungary, and the Austrian-Hungarian Biedermeier transformed Turkish coffee into a creamy-fluffy wonder. Such Biedermeier-coffee is served with sugar cubes and runny cream or whipped cream. Even children love to eat sugar cubes dipped in the black coffee, affectionately called "Black Dogs".

The men folk deserve a good coffee for their contribution to Christmas preparations. In fact they come in search of it. From time to time they interrupt their work to look around in the kitchen tasting cakes and other delicacies... Looking quite unrepresentable in their "work clothes", together with the tools they used for pruning the Christmas tree, they arrive from the garden or the terrace, ready for their coffee... and a mouthful of pálinka or Unicum.

The Gerbeaud slice is one cake that will undoubtedly be baked for Christmas Eve. This classic wonder of Budapest is made from walnuts, jam, and chocolate. "Gerbeaud" is consumed in Hungary in huge quantities around Christmas and indeed throughout the year. It is a speciality of Emil Gerbeaud, who was a Hungarian master-confectioner. Gerbeaud opened his famous café in 1870. The Gerbeaud-coffeehouse is the café of cafés. Gerbeaud's aim was to compete with "Paris". He always ensured the best quality.

During the time of Communism Gerbeaud withdrew the rights to use his family name from the coffee house, although people still referred to the place as the "Gerbeaud".

There are also numerous other old cafés such as the Hauer, Ruszwurm, Augustzt, the Lukács, the New York in Pest & Buda founded by famous confectioners. There are several others throughout the country famous for their cakes and pastries and szimpla (short black) or dupla (long black) coffee, like the Központi in Esztergom and the Muskáti in Keszthely to name just a couple.

Most of the masterpieces of Hungarian literature, especially around the turn of the 20th century were written in coffee houses. Famous pieces tell us about cake and coffee. Attila József, in his very first poem mentions the Kugler-cake (old name for the mignon). It was Gerbeaud who introduced the "Kugler" to the Hungarian confectioners' market.

My wish for Christmas is that as many people as possible be able to enjoy a Gerbeaud slice or even a "Dobos torte". The Dobos torte is the cake of great events. József Dobos was considered one of the pioneers of the Hungarian confectioner-industry. He came up with his "new-design" cake, the Dobos-torta, for the Budapest Exhibition in 1884. Most probably Sissy and Emperor Franz Josef were

among the first who tasted the delectable cake.

I also wish that we rediscover the unique atmosphere of the traditional old Hungarian coffee houses.

Let's drop into the Gerbeaud at the end of Váci utca. We'll step in from the cold with Christmas shopping-bags in hand. The wonderful smell of cakes and coffee will welcome us. We won't be in a hurry, neither will the waitress.

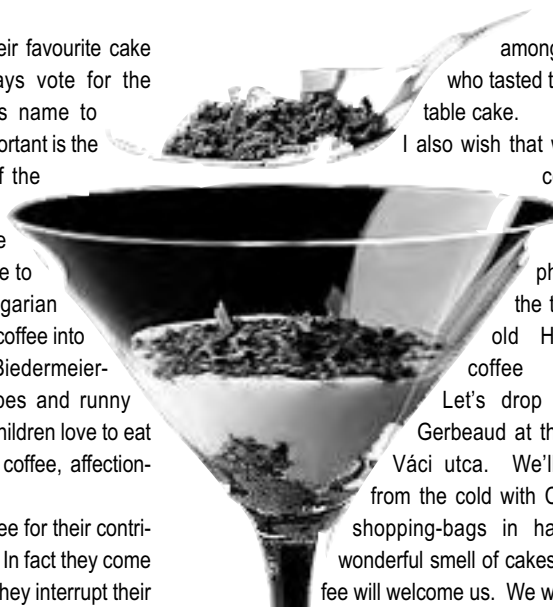
She will take her time in coming to our table, allowing us plenty of time to chat or to read the paper. We can sit there for long hours over a coffee. Anyway, she knows full well, we won't be able to resist trying one of the delicious cakes. Choosing which one is not that easy. Will it be a mignon, a Rigó Jancsi, a lúdláb or a somlói galuska, or maybe simply some bejgli?

Everything is grand at the Gerbeaud. So if we go in, we need to fit the part, look tidy and elegant. It's all good fun. At the Gerbeaud we are given a small glass of water with our coffee - that makes the taste of the coffee even nicer. And we can ask for extra whipped cream with our cake and coffee.

The shopping is over. We place the presents, covertly stored until Christmas Eve, under the tree. Children, of course, are still not allowed in. We dress up for Christmas Eve. Even men like to put on their suits for this occasion, though it won't be long before they remove their jackets at the dinner table, sporting instead their fine shirts.

Upon the sound of the tinkling little bell and the beautiful Hungarian Christmas carol, "Mennyből az angyal", we all enter the room where we find the Christmas tree...

Little Jesus (Jézuska) brings us love and joy. And then we sit around the dinner table almost until dawn. We talk and eat and listen to wonderful music. Several "bejgli" loaves, Gerbeaud slices (and "guba" in the countryside) are put on the dinner table – enough to last until New Year. And we might drink a glass of Tokaji with the dessert. By New Year's Eve the Christmas cakes will have all been eaten. Then it will be time to bake our traditional New Year cakes and savouries. ■

... A BUDAPESTI VÁROSMISSZIÓRÓL

(2007. szeptember 16-23.)

"...to give you a future and hope" (Jer. 29:11) This has been the motto of 2007, a year which has been dedicated to New Evangelisation in

Budapest. Inspired by John Paul II, several cardinals of various European cities decided that the faith should be presented to the world in a new way, focussing on the message of Christ as well as all the cultural and human richness of Christianity in Europe.

Parish priest Ákos Előd Brückner tells us about the 5th such International Congress of New Evangelisation which was held 16-23 September 2007, this time in Budapest.

[Known to many Wellington Hungarians, Fr Allan Jones SM, Director of the Catholic Enquiry Centre in Wellington, co-led a pilgrimage of Australians and New Zealanders to the Congress in Budapest. His impressions follow Fr Brückner's letter.]

Szinte napról napra szóba kerül közöttünk Istennek az a nagy kegyelme, Egyházunknak az a nagy ténye, amit budapesti Városmisszióknak nevezünk. Az európai fővárosok sorozatában Bécs, Párizs, Lisszabon és Brüsszel után mi zárhattuk ezt az újszerű lelkipásztori próbálkozást az egykori Szovjetunió kényszere alatt élő, ún. „keleti blokk” területén.

Az Egyház missziós Egyház, vagyis krisztusi küldetése, hogy azt a jót, amit tagjaiban, köreiből élve: Isten közelségét, Krisztus barátságát, a Biblia életet irányító erejét, az Üdvösség szentségeit, Krisztus föltámadása nyomán az örökélet reményét, lehetőleg minél több embertársunkkal megossza, felkínáljon és nem rájuk diktálva. Mindenkivel, aki képes az élet Igéjét befogadni. „Isten szeret Téged, Krisztus miattad jött el, Jézus számokra is út, igazság, élet” igéjét, írta és tanúsította II. János Pál pápa.

Ami a tényeket illeti, több mint egy éves kemény fölkészüléssel indultunk neki a rák bízott szolgálathoz. Egyes egyházközségek már éveken korábban is igyekeztek rendezni benső kapcsolataikat, és aktivizálni híveiket. A minap esperesi kerületünk papjaival, diakonusaival, lelkipásztori munkatársaival nem győztük aláhúzni annak az áldását, hogy legalább az egyházközségek arcukra ezáltal megújult.

Magáról a tényleges misszióról egy szavahihető felmérés szerint Hazánk kb. egynegyede értesült az, érintett főváros kb. egyharmad lakossága. Mindez annak ellenére történt, hogy az országos média tökéletesen agyonhallgatta az eseményt, csak a lokális lapok, körzeti rádiók adtak valamilyen tájékoztatást erről a nagyon derűs, életteljes, reménykeltő eseménysorozatról, ami népünk

szorongását, desperáltságát jótékonyan oldotta. Örömmel hallottuk dr. Erdő Péter bíboros, prímás, érsek úrtól, hogy a külföldiek között s a külföldi médiákban milyen nagy visszhangot kapott szolgálhatunk. Ezt a nálunk járt vendégeink lelkesedéséből, számos kedves ránkcsodálkozásából magunk is erőt gyűjtve, egymásnak mai napig mesélgetjük.

Persze, minden ötletünket, erőnket, kezdetlegességünk ellenére szípkörköt megoldásainkat az Úr Lelkének köszönhetjük, hiszen tegnap egy, a misszióban erőteljesen szolgált családjunknál nem győztük elsorolni, hogy milyen simán, testvérien oldódtak meg hirtelen felmerült, olykor szinte abszurd problémák. Tudatosan alakítottuk ki az imádságos háttérket, adorációkat, útnak indító áldás-osztásokat, és az ismételt hálaadó esteket, hiszen Isten gondoskodó szeretete volt ennek a hétnek legbensőbb titka, és maradt tovább szolgálata készítő ereje.

Hogy konkrétan legyenek, az előttünk városmissziózó fővárosok kialakult menetrendjét követve, nálunk is volt a budapesti Szent István Bazilikában egy ragyogó konferencia-sorozat, délben ünnepi szentmisével. A szerdai napon azonban az egész városmissziós vendégcsere átvándorolt Esztergomba, Mindszenty József bíboros prímás sírjánál tisztelgett, és néhány legjobban üldözött papunk tanúság-tételét hallgatta meg lenyűgöző hatással. Emlékezetes marad a Szent Gellért vértanú hegyére vivő, négy útvonalon haladó zárándoklat, amely a péntek esti fátylas-gyertyafényes szentmiséhez vezetett. Egyházközségünk ezen hegy lábánál Szent Imre tiszteletében két helyen is szolgált, kb. 90 projekttel. Egyrészt a közeli Körtéren nyújtottunk számos lehetőséget beszélgetésre, társas kávézásra, neves művészekkel való dialógusra. „Nagy sikere volt „Isten patikájának”, ahol az élet bajaira kaphattak gyógyírt az emberek” – írja zárójelentésében az a fiatal matematika professzor, aki a plébánia megbízásából az egész nagyszerű munkát összefogta. Persze a 12-féle orvosság nem pirulákból, hanem szentírási igékből állt. Milyen jó, hogy 2500-an vallották meg az életet, családdal, a hittel kapcsolatos betegségeiket, de ugyanakkor őszintén keresték a gyógyírt. Templomunkban pedig Lisieuxi Szent Teréz ereklyéjét őriztük, és országos mértékben biztosítottuk tisztelete lehetőségét. Erre népünk Szent Jobb tisztelete miatt különösen is fogékonyak is voltunk. A katolikus iskolák nagyvonalúsága folytán 3500 diákot láthattunk vendégül remek vetítéssel, játékkal, fényképezéssel fűszerezett fogadáson. Egyetlen cinikus arcot, vihogó gyereket nem lehetett látni, inkább az átszellemült tekintetek jelezték, hogy a jövő nemzedéke is fogékony a transzcendenciára.

Szívesen osztjuk meg Új-Zéland-i testvéreinkkel is mottóink bebizonyosodott igazságát: Reményt és jövőt adok nektek (Jer. 29). ■

Brückner Ákos Előd O.Cist. plébános

PILGRIMAGE

Budapest! The Danube! St Stephen's! Esztergom! The people of Dunabogdány! What beauty to behold, explore and enjoy during late summer! And that's what five Kiwi and twenty two Aussie pilgrims did between the 16th and 23rd of September, 2007. Together with about 2000 pilgrims from Europe, England and Africa, we were hosted by Archbishop Cardinal Péter Erdő and the wonderful people who billeted us from the Catholic Parishes of Budapest. The Kiwis were looked after by parishioners of St Krisztinaváros on the Buda side of the Danube.

We were there as guests, pilgrims and participants in Hungary's Congress on the new Evangelisation (Városmisszió). (Read about it on <http://www.icne.hu/index.php?x=84>). The late Pope John Paul II had called constantly for a new effort to proclaim the Christian Gospel in Europe. He was convinced that one civilising treasure which permeates the cultural heritage of all the countries of Europe is Christianity. He was also convinced that the more the countries of Europe deny their Christian soul by their headlong pursuit of secularism and materialism, the less civilised and human they become. So, this Congress – the fifth to be held so far – was Archbishop Péter Erdő's invitation to the Christians and people of Hungary to reflect on Hungary's history and development and commit themselves to working to reclaim Hungary's Christian soul, the true heritage of St Stephen and oft defended by heroes such as the late Cardinal Joseph Mindszenty.

So, it was fitting that the magnificent Basilica of St Stephen, the environs of Budapest, the Cathedral of Esztergom and a Danube-cruise provided the settings for a wonderful week's Congress: the experience of international pilgrims being together, hospitality, music, testimonies, sight-seeing, listening, praying, conversing, a candle light procession to St Gellert's Hill, daily Mass and street events... I loved my time in Hungary! ■

Fr Allan Jones SM,
Director of the Catholic Enquiry Centre,
Wellington.

Esztergom Basilica

SZELLEMI ÉRTÉKEINK

SOROZAT

ÁPRILY LAJOS

1887-1967

"kopogtatás nélkül bejöhetsz hozzám"

József Attila

1909-ben elvégezte a kolozsvári egyetem magyar—német szakát. 1909-től a nagyenyedi Bethlen-kollégium tanítóképzőjében, 1910-ben a nagyenyedi gimnáziumban tanított. 1911. december 23-án feleségül vette Schéfer Idát. 1923-ban Dijonban francia nyelvtanári diplomát szerzett. 1924. október 1-jétől Kuncz Aladárral a kolozsvári Ellenzék vasárnapi mellékletét szerkesztette. 1925—28-ban az Ellenzék irodalmi szerkesztője. 1926-ban Kolozsvárra költözött, a ref. kollégiumban magyar és német irodalmat tanított. 1926. júliusban részt vett az első marosvécsi írótalálkozón. 1928—29-ben az Erdélyi Helikon szerkesztője. 1929. augusztusban áttelepült Budapestre, a Lónyay utcai református gimnázium tanára lett. 1930—38-ban a Protestáns Szemlélet szerkesztette. 1934-től a Baár—Madas Leánynevelő Intézet igazgatója. 1935. szeptember és 1936. február között tanulmányúton járt Észak- és Nyugat-Európában, pedagógiai följegyzéseket készített. 1942—43-ban ismét Parajdon élt. 1943. szeptember 1-jétől nyugdíjas. A Visegrád melletti Szentgyörgypusztán lakott. 1945—48-ban állást vállalt a református konventben, az Új Magyar Asszony című református folyóirat felelős szerkesztője volt. 1951-ben megnyerte

az Anyegin újrafordítási pályázatát.

Már egyetemi hallgatóként, név nélkül és Jékely Lajos aláírással is közölt verset, Áprily Lajos néven először 1918-ban az Új Erdélyben publikált. Természeti képekben gazdag motívumai, verssorainak zeneisége, tiszta rímei kezdettől (Falusi elégia, 1921) jellemzik melankolikus hangulatokkal áthatott költészetét. De éppen legnépszerűbb versében, a Márciusban pl. föltűnik az életöröm is. A transzszilván gondolat megszólaltatásával magyarok, románok, szászok békés együttélése mellett tett hitet (Tetőn). A környezetéből kiemelkedő, többre hivatott tehetség sorsát Az irisórai szarvas szimbólumában jeleníti meg. Budapestre költözése után A láthatatlan írás (1939) című kötetben vallott fájdalmas hazaszeretetéről. Költői-emberi alkatának jelképét a Pisztrángok kara című versében teremtette meg, a nagyvilágból az otthon biztonságába vágyódó magatartás modelljeként.

MÁRCIUS

A nap tüze, látod,
a fürgé diákot
a hegyre kicsalta: a csúcsra kiállt.
Csengve, nevetve
kibuggyan a kedve
s egy ős evoét a fénybe kiált.

Régi, kiszáradt
tó vize árad,
néma kutakban a víz kibuzog.
Zeng a picinyke
szénfejú cinke
víg dithyrambusa: dactilusok.

Selymit a barka
már kitakarta,
sárga virágját bontja a som.
Fut, fut az áram
a déli sugárban
s hőkken a hó a hideg havason.

Barna patakja
napra kacagva
a lomha Marosba csengve siet.
Zeng a csatorna,
zeng a hegy orma,
s zeng - ugye zeng,ugye zeng a szived?

Dramái (Idahegyi pásztorok, Oedipus Korinthosban, A bíboros), bár bemutatójukat siker kíséri, valójában párbeszédese költői alkotások.

Az ötvenes években csak műfordítóként lehetett jelen az irodalmi életben, de szerencsére rátalált az egyéniségéhez illő szerzőkre. Legismertebb munkája Puskin Anyeginjének és Janus Pannonius Búcsú Váradtól című versének tolmácsolása, de fordította Lermontov, Nyekraszov, Turgyev műveit, s antológiává bővülő terjedelemben román költőket is. 1957-ben Ábel füstje című verseskötetével tért vissza az irodalmi életbe; fő műformája már ekkor a zárt szerkezetű, pillanatképszerű négysoros. Méltán állítható négysorosai mellé az 1965-ben kiadott Fecskék, őzek, farkasok apró történeteket, emlékeket fölidéző prózákötete, amely természetszeretétét és hangulatos mesélőkészségét egyaránt bizonyítja. 1965-ben Jelentés a völgyből című kötetéből az időskori líra harmóniája szól, a szavak nagyfokú akusztikus hatásával színezve. Hagyatékában talált, kiadatlan műveit posztumusz könyve (Akarsz-e fényt?, 1969) tartalmazza. Esszéi, kritikái kötetben csak halála után jelentek meg (Álom egy könyvtárról, 1981).

TETŐN

Kós Károlynak

Ősz nem sodort még annyi árva lombot,
annyi riadt szót: "Minden összeomlott..."

Nappal kószáltam, éjjel nem pihentem,
vasárnap reggel a hegyekre mentem.

Ott lenn: sötét ködöt kavart a katlan.
Itt fenn: a vén hegy állott mozdulatlan.

Időkbe látó, meztelen tetőjén
tisztást vetett a bujdosó verőfény.

Ott lenn: zibongott még a völgy a láztól.
Itt fenn: fehér sajttal kínált a pásztor.

És békességes szót ejtett a szája,
és békességgel várt az esztenája.

Távol, hol már a hó királya hódít,
az ég lengette örök lobogóit.

Tekintetem szárnyat repesve bontott,
átöleltem a hullám- horizontot

s tetőit, többet száznál és ezernél -
s titokzatos szót mondtam akkor:
Erdély...

Bár korosztálya szerint a Nyugat első nemzedékéhez tartoznék, kései jelentkezése és költészete impresszionista—parnasszista kiérletisége miatt, Reményik Sándor és Tompa László mellett a Monarchia összeomlása után induló költőtársz tagja. Hagyományörző szemlélete modern érzékenységgel ötvöződik. Témája sokszor a föloldhatatlan magány, a kegyetlen világtól való iszony, a riadt befelé fordulás, az elmúlás közelsége, de sorait rendre átszővi a természet szépsége és a kultúra megtartó erejébe vetett hit. A halált mint másik létformát, végső megnyugvást szemléli, világképe ezért nem tragikus. Tudatosan megkomponált, ciklusokba rendezett életművet alkot. Rendkívüli önfegyelemmel csak tökéletesre csiszolt változatot közölt. Míves, borongós soraival a divatokhoz nem igazodó, XX. századi humanizmus képviselője.

BIZTATÓ VERS

MAGÁNYOSSÁGTÓL IRTÓZÓ LÉLEKNEK

Tudom, hogy hull a nap,
örömök szállanak,
kedves fők hullanak,
sírdombok mállanak.
Egy-egy kéz, drága kéz,
mindegyre elereszt,
mindennap vereség,
mindennap új kereszt.
Szem mögött, szó mögött
gondárnyék feketül.
És mégis: ne remegj -
nem maradsz egyedül.

Ködödben csillag ég,
gondodból fény terem:
vers-lelkek lengenek
nyomodban ezeren.

Zászlós és halk csapat,
elszánt és bús-szelíd
vers-lelkek, viharos
vad korban tetteid.

S szűkülő kör mögött,
halkuló ház körül,
mélyülő bú felett
hűség áll örödülni.
Jó lelkek, annyian,
árvák és elesők,
szépséget szomjazók,
kútfődet keresők.
Szédülni nem szabad,
zuhannod nem lehet:
szírtén is rózsáig
vigyázza lelkedet.

Tudom, hogy két kezem
nem part és nem erő:
maholnap aszu ág,
szélvert és remegő.
Mentésre ingatag,
tartásnak nem elég -
síkon át, hegyen át
kinyújtom tefeléd.

Örömök szállanak,
kedves fők hullanak,
vén sírok mállanak,
estébe hull a nap.
Szem mögött, szó mögött
gondárnyék feketül.
És mégis - ne remegj:
lélek van teveled,
nem maradsz egyedül.

Forrás: Neumann-ház — Irodalmi Szerkesztőség
(Fráter Zoltán szócikke alapján: Új Magyar Irodalmi Lexikon,
CD-ROM, 2000)

ÚTRAVALÓ

A lélek,
mikor búcsúzva bontja szárnyait,
visz magával a földről valamit.

Eszmét, melyet világra ő hozott,
virágot, melyet ő virágoztatott.

Én Istenem, én mit vigyek neked?
Nem vihetek én mást, csak verseket.

Kiválasztok pár útamra valót,
a többenél tisztábban dalolót.

S ahol ösvénnyel vár az égi rét,
zenét hallok majd, felséges zenét.

Barátom, aki már előre ment,
azt a zenét rég hallja odafent.

S ahogy azt a muzsikát hallgatom,
azt a keveset rendre hullatom.

Az a zene csak vallatja velem:
Süket sor... nem merem... ezt sem merem.

S amikor, Uram, hozzád érkezem,
könnyű kezem miatt szégyenkezem.

A választottakból csak egy maradt,
az, melyben elfogtam egy sugarad.

Az, amelyikben elmondtam neked,
hogyan szerettem drága földedet.

S szólok: Csak ennyit hoztam. Ó, Uram,
ne ítél meg nagyon szigorúan.

HUNGARIAN POETS

LAJOS ÁPRILY
1887-1967

Born in Brasso, Transylvania (today Braşov in Romania), Áprily studied German, Hungarian, and classical literature at the University of Kolozsvár (today Cluj-Napoca in Romania), and became a teacher in the high school of Nagyenyed. In 1923 he received a diploma as teacher of French in Dijon, France. He subsequently settled in Budapest in 1929, where he became a teacher in the Preparatory Academy of the Hungarian Reformed Church.

He belongs to that generation of Transylvanian Hungarian poets who, born in the Austro-Hungarian Monarchy, had to live through the tragic dismemberment of Hungary in the wake of the 1920 Treaty of Trianon. He also had to live through World War II, and witness the ill-fated return of Transylvania to Hungary for a short six years as a questionable gift from Hitler. He lived through the Hungarian Uprising of 1956, dying ten years later. As a result, his poetry is what may be termed quintessential Transylvanian pessimism, but not without an occasional outburst of irrepressible joy in life, as can be seen in his poem "March in Transylvania". (This poem, which was written in rhyming dactyls, poses an unusual challenge for any translator.)

A brilliant translator, he rendered Ibsen's Peer Gynt, Pushkin's Eugene Onegin, and numerous Romanian poets into Hungarian. His son, Zoltán Jékely was an equally brilliant and prolific translator.

His poetry gave the classical forms a supple, individual life with a special "Transylvanian flavour". His volumes include Abel's Smoke [Ábel füstje], 1957, poems and one-act plays, and Report from the Valley [Jelentés a völgyből], 1965.

Although he belongs to the generation of Nyugat [The West] in terms of his birth date, in Hungarian literary history he is considered as one of those poets, whose career started after the collapse of the Austro-Hungarian Monarchy in 1918. Áprily's poetry is like the craft of his Saxon goldsmith ancestors: polished to perfection. As editor of several literary magazines, he developed the reputation of "Elder Statesman of Hungarian Poetry".

His popularity was so great that in order to satisfy public demand, an entire residential district north of Budapest, near Szentendre was named Áprily Park [Áprily Liget] in his honour.

THE STAG OF IRISORA*

Dawn broke. The pile of clouds kept growing softer
as it slid downward toward the silent trees —
'twas in the jungle of wild and lofty fir
that mountain shepherds found the little beast.
So soon enough a mountain-dwelling trapper
took him down on his back to see the boss —
they shook hands on it - 'twas a simple matter —
some mountain-gin, tobacco - no one's loss.
The Simmenthal-cow made him her own gladly
strange though he seemed behind her smallish fence,
the orphan suckled eagerly and madly
forgot his past and sensed no difference.
And he forgot the tiny mountain river
which laughed and made summersaults in the air

hiding his body in cool twilight's shimmer;
and he forgot how free he had been there.
And he forgot the small pool of the fountain
whose mirror gave a cool, seductive puff,
and when, succumbed to dehydration's taunting,
he drank from his sun-beaten, lukewarm trough.
He could not see his noble mirror image
reflected, when his youthful antlers grew —
had no idea of his proud lineage:
grew up a calf among calves in his mew.
And he became an antlered barnyard creature
causing the hunters' hearts to skip a beat —
and he just gazed, not guessing at the feature
that made the tourist eyes stare at the treat.
But toward summer's end when from the glaciers
the autumn poured down winds and blueish fogs,
from unseen heights of moist, slippery dangers
stags' mating-calls were bellowing from the bogs.
And then: his mouth started to wheeze and tremble
his cows' corral became foreign to him
stepmother-cow, calves he'd no more resemble,
and boomed in the fog like organs boom a hymn.

- Translated by Adam Makkai

* A mountain in the Carpathians, today in Romania. The poem is a further manifestation of the stag' theme of Hungarian poetry - in this instance it symbolizes captivity, alienation, and the unexpected discovery of one's ethnic and cultural roots.

MARCH IN TRANSYLVANIA

The sun-flames of springtime
turned student to wind-chime
he climbed up the mountain
he stands on the peak.
Bursting with laughter
his mood circles after:
his ancient "Hurrahs" the light-giver seek.

Waves from a dry lake
swell like a mud-cake,
water erupts from the wells with a burp.
Coal-headed titmouse
chants in its playhouse
beats dithyrambs with its dactylic chirp.

Silks of the catkin
peer through its flat skin;
dogwood's in blossom, all yellow and pink.
Light dashes streaming,
noontime's a-beaming
glaciers grow gluey and gulp as they shrink...

Brown rivulets scream
filling the main stream
floods to the lazy Maros river dart.
Songs shake the high ridge,
songs fill the rain-ditch -
does a song, silly song, happy song, fill your heart?

- Translated by Adam Makkai

Source: In Quest of the Miracle Stag, the Poetry of Hungary,
Edited by Adam Makkai, 1996 Atlantis-Centaur Inc. ■

KALAND(⊕\$) (⊕R)TÚRA

- Hoffmann Endre utijegyzetei -

Hi everyone, Macau is magic, absolute winner in terms and size of casinos even comparing it to Vegas. I have been in one which was about 5 levels high and of course part of a hotel.. The building itself which was about 40 storeys high was a light and laser show. There is a lot more in Macau - nice architecture and a mixture of people and cuisine. The Portuguese spent lots of money on it before they handed it back to China in 2002 and it shows. Much less crowded

than Hong Kong and there is a nice harmony between the Chinese and Portuguese, though most of the population is Chinese. Found a cheap room in the "Street of Happiness" which was not the best place; they told me that the era of the red light district is past, yet all night I heard prostitutes working hard and going continuously to the shower as more and more clients arrived at my little hideaway hostel. I am already in Mainland China 400km from Macau, strange to see the serious smog everywhere - I haven't seen the sun and blue sky in Hong Kong, Macau or here due to pollution. On the other hand I found China developing everywhere, buildings springing up, roads being built, and the buses are quite comfortable and clean. They recognize the power of metro in the big cities and they are building them in a frenzy. I am in Yangshou now which is one of the most photographed parts of China thanks to the karst and rhapsodic limestone landscape. It's really scenic - just needs bit of a visibility for good photos.. I became uneasy about tasting the local rat delicacies which I really wanted to do. Now I'll try dog meat, yesterday I ate snails and it was not bad. Cantonese really eat everything that moves or is alive. Tomorrow I am going to Guilin which is another landmark in the region. Endre ■

Üdv mindenkinek, (English below) Macau fantasztikus hely, mint már másoktól is hallottam és tényleg így van lazán maga mögé utasítja Las Vegas, akkora és olyan menő kaszinók vannak mint még soha nem láttam előtte. Állítólag 40 kaszinó üzemel persze özőnlenek az ázsiaiak játszani. Fantasztikus látni a békés keveréket a kínai és a portugál kultúrának. Élmény látni hogyan keveredik a két stílus az épületeken, illetve mennyire különbözőek. Jó volt kiülni a plázára kiülni mint Portugáliában és nézelődni. És nem annyira zsúfolt mint Hongkong. Sikerült a "street of happiness"-en találni olcsó szállást, mint utóbb kiderült egy bordély és nagyon nagy forgalma lehetett a helyi prostituáltak mert aludni nem lehetett, vagy zuhanyoztak, vagy éppen hangosan végeztek a munkájukat az újabb és újabb kuncsaftokkal. Nem gondoltam volna, de komoly szmog ül a tájon ezért a napot ritkán látni, nem úgy mint Új-Zélandon. Az emberek vágyakozva beszélnek a kék égről és fehér felhőkről, de itt csak szürkesség ül a tájon és homály, állítólag ez az évszaknak is köszönhető. Nem értem hogy nő a rizs rendes napfény nélkül. Kaptam egy nap alatt vizumot Kínába, ami jó hír. Azóta eljöttem Macau-ból egy Guangzhou nevű 3,5 millió városban töltöttem fél napot hogy átszálljak egy kis faluba egy éjszakai buszra. Kína nagyon fejlett, minden épül ezerrel: utak, épületek, buszok olyanok mint Malajziában, a metró is nagyon fejlett volt a nagyvárosban és relatíve könnyű volt eligazodni. Most Yangshou-ban vagyok a kisfaluban ami egy karszt terület és hatalmas visszamaradt mészkőtömbökkel van tele a táj elég rapszodikus, állítólag ez az egyik leginkább fotózott része Kínának. Biciklivel jártam be a környéket ahogy a biblíám (Lonely Planet) ajánlja és tán megkóstolom a helyi patkányból készült ínycsikléseket. Ez mégsem sikerült elbizonytalanodtam! Különben a helyiek itt tényleg mindent megesznek, ami mozog, skorpiót, denevért, patkányt mindenféle madarat és kutyát is, ezt már tényleg megkóstolom majd. Holnap megyek tovább egy Guilin nevű kisfaluba, ami hasonlóan híres hely. Endre ■

Fancy some rat or some worm?

BARANGOLÓ

BUDAPEST

BUDAPEST KÖRNYÉKE

DÉL-ALFÖLD

DÉL-DUNÁNTÚL

KÖZÉP-DUNÁNTÚL

NYUGAT-DUNÁNTÚL

ÉSZAK-ALFÖLD

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

BALATON

"Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent, nekem szülőházam itt e lángoktól ölelt kis ország, messzeringó gyerekkorom világa."
Radnóti Miklós

K
Ö
S
Z
E
GN
A
G
Y
C
E
N
KS
Á
R
V
Á
R

Az ország műemlékekben leggazdagabb városait találjuk a Szlovéniával és Ausztriával határos, hegy-völgyes vidéken, ahol a Világörökség része lett a magyar kultúrkincs őrzője, a Pannonhalmi Főapátság épületegyüttese. A vízi túrákra és kerékpározásra is lehetőséget adó kirándulóhelyekben és jó borokban gazdag vidéket kellemes szubalpin klímája miatt is sokan felkeresik.

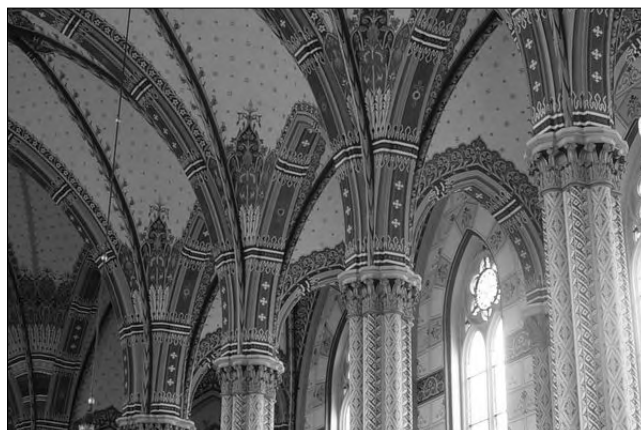
KŐSZEG

A világ talán egyetlen városa, ahol 1 órával előbb harangozzák a delet, emlékezve az 1532. augusztus 30-i győzelemre, amelyet Jurisics Miklós várkapitány vezetésével a kőszegi várvédők arattak, miután 25 napon át bátran állták a Bécs ellen vonuló Szulejmán szultán török hadainak rohamát.

A négy saroktornyos Jurisics-vár a XIII. században épült, mai alakját az 1777. évi tűzvész után nyerte. A külsővár legnagyobb bástyája az öreg-torony (vagy Zwinger) szintén 700 éves. A vármúzeumban az ostrom fegyverei, Kőszeg város történeti emlékei, XVIII-XIX. századi szobabelsőök láthatók, a váruvar a Kőszegi Nyári Színház rendezvényeinek színhelye. Pompás műemlékek veszik körbe az ország egyik legszebb városközpontját, a Jurisics teret: Impozáns bejárata a török ostrom 400. évfordulójára készült Hősök Kapuja jobb oldalán a Lábasház, körben szinte valamennyi ház műemlék. A késő reneszánsz tábornokházban a Városi Múzeum céhtörténeti emlékeket és a kőszegi kismesterségeket (órás, mészáros, fésűs, mézeskalácsos, lakatos, borbély, takács, fényképész) bemutató kiállításai láthatók. Ötszáz éve városháza a XV. századi gótikától a barokkig minden stílust magán viselő, címer-díszes épület, Magyarországon különlegesség a gazdag díszítésű sgraffitós ház, az Arany Egyszarvú Patikamúzeum emeletes épületében több műemlék-patika legszebb darabjai és gyógynövény-gyűjtemény kapott helyet. Az evangélikus Szent Imre-templom a stílusok keveréke, a Szent Jakab templom a város legrégebb, legszebb műemléke, késő gótikus szentéllyel, fából készült Madonna-szobra a XV. század remeke, kriptájában Jurisics Miklós sírja. Csodálatos üvegablakai, szépen ívelőneogótikus pillérei teszik a város egyik legszebb épületévé a Jézus Szíve plébániatemplomot.

KŐSZEGI-HEGYSÉG

A Kőszegi Tájvédelmi Körzet ritka növényekben gazdag vidékén több

WANDERLUST

BUDAPEST

BUDAPEST KÖRNYÉKE

DÉL-ALFÖLD

DÉL-DUNÁNTÚL

KÖZÉP-DUNÁNTÚL

NYUGAT-DUNÁNTÚL

ÉSZAK-ALFÖLD

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

BALATON

"What this land means to others I cannot know, my homeland for me is a small country so embraced by flames, rock-a-bye world of my childhood."

Miklós Radnóti

WESTERN TRANSDANUBIA

Western Transdanubia is the part of Hungary bordered by Slovakia, Austria, Slovenia and Croatia, i.e. the region between the Danube and the Drava rivers, stretching from Lake Fertő to Lake Balaton. The area characterised by hills and valleys is where you find the country's towns richest in heritage buildings. It is home to the World Heritage Pannonhalma Abbey building complex. The forests, streams, fortress ruins and medieval churches in this region which is rich in good wines and has a pleasant sub-alpine climate, is an appealing destination for all visitors, including cyclists and trampers.

PANNONHALMA

Pannonhalma has been a sacred place for Hungarians for more than a

thousand

years.

Both

Prince

Géza,

who

selected the

location for the

monks to settle in

in 996, and King

Stephen were con-

vinced that the great

bishop of Tours, Saint

Martin was born near

"Mons Sacer" or "Sacred

Mountain". The foundation

of the monastery was instrumental

in the development of the Christian culture in medieval

Hungary. It is a World Heritage site.

The abbey's 19th century classical library with its 350

thousand volumes is one of Europe's richest monastery

libraries. The most valuable pieces of the collection are the

incunabula and codices. Its stock of manuscripts

boasts unparalleled treasures relating to the Hungarian

Church and world culture.

The oldest building of the church hill was the military

watchtower built in the 13th century, during the Mongol

invasion, the remains of which were found in 1734, when

the church was rebuilt. It was given its present form in

1959. During the Turkish occupation the watchtower of the

reef-like hill was surrounded by walls to make it a fortified

place, as it is described on the memorial plaque on the

Tower bastion.

In the town centre you can see the Secessionist building

of the Town Hall built around 1910.

KŐSZEG

The small town of Kőszeg (also called Hungary's Jewel Box), with a population of about 12,000, and only 3km from Hungary's western border, is a delight for the visitor tired of the hustle and bustle of Vienna and Budapest. Its bucolic charm is centred around the mediaeval Jurasics Square, overlooked by the Heroes Gate and the museum based within it. Looking down it's not hard to imagine the townsfolk going about their business for centuries past. The buildings around the square include the old town hall and a wonderful pharmacy museum featuring an antique drugstore. There are two churches in the middle of the square, the St James featuring some wonderful old frescoes. Further to the north is Jurasics Castle which withstood a siege in 1532 helping to stem the advance of the Turks westwards. The Turkish forces withdrew at 11am, an event commemorated every day when the churches toll their bells, an hour before the rest of the country does.

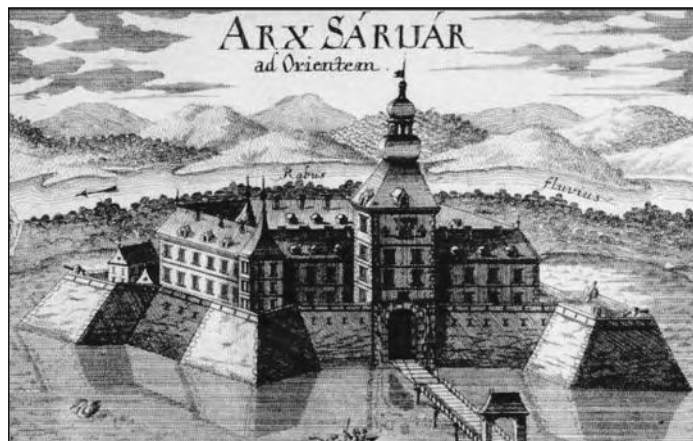
NAGYCEKN

Nagyecenk is a village with 1,810 inhabitants in the Lake Fertő region. From the 18th century its baroque mansion was the residence of the Széchenyi family. In fact the "greatest Hungarian", and one of the most outstanding politicians from the "Reform Age", Earl István Széchenyi was born there, and he also died there. The famous, 2.6 km long alley of lime trees, planted in 1752, leads from the mansion to the grave of Béla Széchenyi and his wife. In the same place as its medieval predecessor, the Roman Catholic church, designed by Miklós Ybl, was built in Romantic style in 1864. The Széchenyi Mausoleum, a building with a neo-Classical porch (1810) and a crypt where István Széchenyi is buried, is in the cemetery next to the church.

SÁRVÁR

The population of the town lying on the banks of the River Rába at Kemeneshát is nearly 16,000. The town has become a tourist centre of international renown. Through the Nádasdy family the castle played a significant role in the development of Hungarian culture in the 16th and 17th centuries. The first Hungarian book, The New Testament (1541), was printed here. The knight's hall of the castle is decorated with the battle scenes of Lord Chief Justice Ferenc Nádasdy and scenes from the Old Testament. A number of rarities of cultural remains are shown in the exhibition halls of the Ferenc Nádasdy Museum. The most outstanding sights include: the arboretum (a nature reserve), the neo-Classical Lutheran church and the Roman Catholic church, the park forest and the Csónakázó (= Rowing) Lake. A more modern attraction, the Thermal and Wellness Centre was opened in 2002. ■

kirándulási célpont kínálkozik: a honfoglaló hét törzs nevét viseli a kedvelt turista-célpont, a Hétfőrrás, a XVIII. században épültek stájer-házak, az Írottó (883 m) csúcsa a Dunántúl legmagasabbja. Cák község, melynek nevezetessége a nyolc zsúpfedeles pincéből álló, védett cáki pincesor, időszaki szőlészeti-borászati kiállítással. A szubalpin klímájú üdülőfalu, Velem, feletti 568 m magas hegyen emelt, XIII. századi Szent Vid-kápolnától gyönyörű a kilátás. Védett a park veszi körül Bozsok nevezetes műemlékét, a királyi vadászkastélynak épült Sibrik-kastélyt.

NAGYCENK

Gróf Széchenyi István (1791-1860), a magyar reformkor, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc kiemelkedő politikusának egyik családi birtoka volt az 1840-es években korszerűen átépített, gázvilágítással és fürdőszobákkal ellátott Széchenyi-kastély, mely ma a "legnagyobb magyar" szerteágazó életművét bemutató Széchenyi István Emlékmúzeumként látogatható. A Széchenyi Múzeumvasút Fertőbozra vezet, ahol a klasszicista Gloirett-től a Fertő-tóra nyílik páratlan kilátás. A Mozdony múzeumban gőzmozdonyok, személy-, teher- és farönkszállító kocsik idézik a keskenynyomtávú vasutak történetét. A kastélyt és az innen 2600 méterre lévő Széchenyi-családi sírt a 250 éve ültetett, négyszázötven kislevelű hársból álló védett hársfasor köti össze. A temetőben a Magyar Nemzeti Múzeum alapítója, gróf Széchenyi Ferenc építtette a családi Széchenyi-mauzóleumot, ahol Széchenyi István gróf és felesége is nyugszik.

PANNONHALMA

Ezer éve magasodik a középkorban "Pannónia Szent hegyének" nevezett Szent Márton-hegyen a magyar építőművészet múltjának kincstára, a "legősibb magyar ház", a bencés főapátság, melyet az UNESCO a világ

megőrzésre méltó értékei között tart számon, s melyet ezeréves születésnapján II. János Pál pápa is felkeresett.

A XIII. századi bazilika - orgonahangversenyek színhelye - gótikus csillagboltozatos szentélye, kápolnái és 1001-ben felszentelt altemploma, a kolostor az ország egyetlen teljes épségben megmaradt középkori kerengőjével, a vörös márvány "porta speciosa" csodálatos reneszánsz faragványai, a világ egyik legnagyobb, 360 000 kötetes bencés könyvtára, levéltára, (itt őrzik az első magyar nyelvemléket jelentő, Tihanyi Apátság alapítólevelét) tudományos és művészeti gyűjteményei felbecsülhetetlen értéket jelentenek. A Pannonhalmi Főapátság képtárában időszaki kiállításokat tartanak, számos római érmét tartalmaz a gazdag éremgyűjtemény is. A bencések tanító rendje ma is tudást ad tovább: a monostorban gimnázium és diákokthoz működik. A kolostor bejáratával szembeni védett apátsági arborétum egyik része a főapátsági park, a másik parkerdő, szép sétautakkal. A millenniumi emlékmű száz évvel ezelőtt, a honfoglalás ezredéves évfordulójára készült.

SÁRVÁR

Hosszú kőhíd vezet az egykor vizesárokkaal körülvett ötszögletű Nádasdy-várkastélyhoz, mely a XVI. századtól kezdődő története során erősségként és főúri lakhelyként egyaránt szolgált. Gazdag belső díszítése és értékes berendezése miatt ma az ország egyik legszebb kastélymúzeuma a Nádasdy Ferenc Múzeum - a vár-, és város összefonódó történetét, a magyar huszárok életét bemutató tárlatokkal és gazdag iparművészeti gyűjteménnyel. A Gyöngyös-patak parti sárvári arborétum díszes a harminchat méteres piramistölgy és a négy, háromszáz évesnél is idősebb tölgyfa. A gyógyfürdő sötétalmú vizét reumatikus megbetegedések, csonttörések utáni állapot, nőgyógyászati panaszok kezelésére használják, segíti az általános regenerálást és kondicionálást is, gyógykúrák formájában vagy - a lepárlással előállított Sárvári Termálkristály révén - otthoni fürdőkúrával. ■

THE ART OF COMMUNICATION

COLUMNIST
DR ENDRE MAURER

Many a year ago I studied Cultural Anthropology. In one of the seminars, a fellow-student presented a paper on the meaning of words. A gentleman in the U.S.A. (whose name I've forgotten) was an insurance investigator, whose job was to find out what caused a huge fire in a petro-chemical factory. He came up with the idea that accidents could be caused by words. As it happened, a worker walked by a row of "empty" drums and threw a still burning cigarette butt into one of them. The drum exploded, setting the entire plant on fire.

Since then the study of the meaning of words and the structure of languages has become a science, called Linguistics. Like any science it has its own language and terminology, and the terms "surface structure", "deep structure" may apply in this case. The word "empty" is the surface meaning, which implies no danger. It is OK to throw the cigarette butt into it.

Ever since the publication of this discovery, billions of words have been written about the true meanings of words. The latest one "The Stuff of Thought" written by Harvard psychologist Steven Pinker, was reviewed in the Time Magazine of 17 September 07, under the title "Words Don't Mean What They Mean". Pinker's motto is: people do not say what they mean. The examples he gives can be interpreted as surface meaning versus the intended message. It is in the sexual arena, however, that the linguistic dance can be its most elaborate. In an episode of "Seinfeld", George is asked by his date if he would like to come up for coffee. He declines, explaining that caffeine keeps him awake all night. Later on, he slaps his head when he realises, that Coffee does not mean coffee, Coffee means SEX!

The idea is not novel. All double-talk follows the same pattern. Another American psychologist, Dr John Gray wrote a number of "tongue in cheek" books, to serve as practical guides to improve communication in male-female relations. (His best known book is "Men are from Mars, Women are from Venus", (Lib. C. No. 10987654321). Communication between the sexes is not easy. He furnishes a large number of examples to prove his point. The greatest stumbling block emerges when women try to improve their men. Their partners feel that their women try to "fix" them. It seems that women do not realise that their attempts may be received as criticism or a put-down and thus they may humiliate their spouses. The emotional response is usually anger which is reciprocated in an inane argument that follows.

The transformation of meaning (i.e. the way we interpret it) depends upon the "frame" in which we perceive it. When we change the frame, we change the meaning. Help offered in certain situations is welcome, whereas unsolicited advice may sound like a putdown.

In General Communication Theory, the basic assumption is that a signal has meaning only in terms of the frame or content in which it appears. For example, the sound of a squeaky shoe in a street means nothing. The same sound in a concert chamber means something else altogether.

Reframing is used widely in therapeutic contexts. Here it means a process in which a person is being helped to perceive events differently in order to change the meaning. When the meaning changes, a person's responses and behaviour also change.

R. Bender and J. Grinder, two American psychologists, in their book "Reframing – Neuro-Linguistic Programming" (ISBN 0-11226-24-9) use an old Chinese anecdote to illustrate this process: In a poor village a farmer was considered rich because

he owned a horse. One day, it ran away. The neighbours exclaimed how terrible it was, but the farmer simply said "maybe". A few days later the horse returned accompanied by two wild steeds. The neighbours congratulated him on his good luck. The farmer simply said "maybe". The farmer's son tried to ride on one of them. The horse threw him off and he broke his leg. The neighbours, again, offered him sympathy. The farmer only said "maybe". The next week conscription officers came to the village but the son escaped military service because of his broken leg. When the neighbours told him how lucky he was, the farmer replied "maybe". Indeed, the meaning of any event depends on the "frame" in which we perceive it.

Words are arbitrary labels. To render them meaningful, one has to access their meaning, i.e. to attach the words to sets of images. Words are triggers which bring into consciousness certain parts of one's experience. The process is called "Transformational Search".

Experiences are memory traces. They are preserved either auditorily, visually or kinaesthetically. They are referred to as representational systems. The word "think" may mean different things to different people: concepts like "know", "understand", "beware of", "believe", "sense" fall into any one of these categories. They also serve as channels of communications. To cross from one to another can cause confusion. I am mainly the visual type, whereas my wife is almost wholly auditory. When arguing, she would say: "You never listen!" to which I would respond: "You never see my point! And, how often we hear people say: "I feel this way or that way".

Understanding messages in correct context is not restricted to verbal interchange. The same applies to behaviour. You watch a cat. The cat spits, arches its back and you wonder what it is up to. Then you discover a dog lurking just around the corner. The meaning of the cat's behaviour becomes clear: it is understandable in the context of the dog's behaviour.

Since we are in the realm of psychology, I should not forget to mention, that there are unconscious means of communication as well. First impressions and intuition fall into this category. Whether or not we are aware of them, our impressions when we meet a person for the first time are important aspects of interchange. The corresponding response is mostly physical. We do not verbalise it, we feel it in our guts.

We use various channels of communication. Therefore we should be aware of the fact that messages can be sent in any of the channels described above. It is also important to stay in the same channel in order to avoid misunderstanding. So next time your wife says: "Darling, you never listen!", you should comment: "I do, but I feel differently about the matter".

An elaborate method of reframing, called "six step reframing" is described in the book "Reframing – Neuro-linguistic Programming". It contains explicit descriptions of the basic structure of reframing and of several models of application. Specific step by step techniques are offered for each model. The models represent particular problem situations and the appropriate ways to resolve them. It would be difficult to briefly describe these steps as they are presented within the framework of therapeutic interviews. If you would like to get acquainted with the system, please use the visual channel and read the book! ■

NEWS ABOUT HUNGARIANS IN NEW ZEALAND

AUCKLAND NEWS

In October we celebrated the anniversary of the **1956 Revolution**. At the same time we remembered the Martyrs of Arad. There were a good number at the gathering, who enjoyed the fine programme. The poetry recitals by **Ádám Magó** and by **Áron Magó**, and **Ági Harmath's** flute performance were all excellent. A scrumptious dinner followed the programme.

Sadly our countryman, **Otto Kelecsényi**, passed away. He was an enthusiastic supporter of our club for many years. We are becoming fewer and fewer; only the departed increase in numbers.

We are preparing for our **Christmas celebration** and look forward to performances by the children. Children from the Hungarian Playgroup will be participating.

Recently we were honoured by the **visit of the Hungarian Ambassador** from Australia, **Gábor Csaba**, and his wife. Our consul **Miklós Szabó** gave a reception, which was well-attended, mainly by diplomats.

We fondly wish everyone a merry Christmas and a happy New Year!

Gábor Koroly, President

DUNEDIN NEWS

On the 8th of December, the Otago-Southland Hungarian Community celebrated **Mikulás and Christmas**, the last function of the year. It was attended by the new Hungarian Ambassador, **Gábor Csaba** and his wife, **Edit Csaba**. About 50 people enjoyed the celebration, which was opened with the introduction of our special guests, then followed by the address of the Ambassador. After the speeches, we all sat down for the sumptuous Christmas lunch, followed by a special appearance by Mikulás with presents for all the children. As always everybody shared stories and discussed the current local and Hungarian affairs.

As this is the last issue of the *Magyar Szó* before the holidays, on behalf of the Otago-Southland Hungarian Community, I would like to wish all readers a Merry Christmas and a prosperous and safe 2008!

András Pálmay

Dunedin Mikulás celebration

Editor's note: Unfortunately there is a continuing gap in *News about Hungarians in the Canterbury area and the Wellington region*. If you, as a member of those communities could assist with keeping our readers posted, please send your contribution to magyarszo@hungarianconsulate.co.nz by 15 February 2008.

Stop press

The well-known Wellington personality, **Katherine (Kati) Miklós**, known to many as **Mama (Miklós)** passed away after a long illness on 11 December. Before being struck down by a severe stroke some two years ago, Kati led a most independent life devoted to her cats and feeding Wellington's pigeons. New Zealand Hungarians and Kati's NZ friends will remember her in particular for her unfailingly generous hospitality and her great cooking back in the days of the "Jolly Frog" restaurant in the 60s. Kati is survived by her sister, **Zsuzsi**, in Hungary. Nyugodjék Békében!

Hungarians' rosy start to marriage

The love shared by a Hungarian couple far outnumbered any of the blooms in the Caroline Bay rose garden yesterday.

Hajnalné Matuz and Zsolt Talabér tied the knot in a special ceremony thousands of miles from their home country, in front of a small group of witnesses in Trevor Griffith Rose Garden. The day was also special for Timaru celebrant Rosie Staite who was overseeing 100th wedding.

Under the hot early afternoon sun the soon-to-be Mr and Mrs Talabér walked under an arch of roses on their way to sealing their vows.

Mr Talabér, 27, contacted Mrs Staite via e-mail to the couple were travelling to New Zealand for a special holiday and wanted to get married.

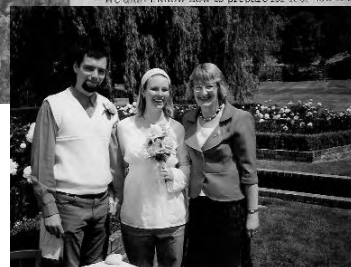
"They seemed so much in love and almost of 'elope'. However they saw the Rose Festival was on, so they decided to stick to Timaru," Mrs Staite said.

The setting was perfect for the pair who met in musical in 2007.

"There was music in the streets and we just danced each other's eyes. We just looked at each other," Talabér said, looking proudly at his new wife.

The moving ceremony was something neither of them had dreamed about, he said.

"I couldn't have imagined how it was going to be. We didn't know how to prepare for it or how it was going to be."

KÜLÖNLEGES ESKÜVŐ A VILÁG TÚLSÓ OLDALÁN...

Talabér Zsolt és Matuz Hajnalka néhány éve Németországban dolgoznak, és azt találták ki, hogy Új-Zélandban szeretnének megesküdni. Hogy miért pont Timarunál kötötték ki, az hosszú történet. Mindenesetre az új-zélandi kisvárosi kedvesség és vendégszeretet csúcsát sikerült kifogniuk, amikor 2007. november 22-én a Timaru rózsakertben házasságot kötöttek. A buzgó Rosie Staite házasságkötő szertartásvezetőnek köszönhetően még a helyi lap címlapjára is sikerült rákerülniük! Nászútjuk után pont Karácsonyra érnek vissza Németországba, és jövőre a várt kisbabájuk Bendegúz születése után haza terveznek telepedni Kőszegre. ■

FURFANGOS REMETE

*Egyedül élek, magamnak vagyok
Találékonyasággal örömhírt hozok.*

A MÚLTKORI KÉRDÉSEK MEGFEJTÉSE:

(31) nem nagy + (32) a Duna csak Donaueschingennél ez = anyuka az óvodába
(31+32) = KÍSÉR

(33) icipicinél nagyobb + (34) munka jutalma = XVIII századbeli Batthyányi kastély van itt (33+34) = KISBÉR

(35) nem holnap + (36) kacsát = a megdrágított kenyérnek is termel (35+36) = MALOM

(37) évszak + (38) nem áll meg = az Antarktiszon is van (37+38) = TÉLIDŐ

(39) kevés ellentéte + (40) angolul: WHO = e világra jön (39+40) = MINDENKI

És végezetül egy angol:

(x) belső szervünk + (y) úszhatsz benne = európai bajnok volt (x+y) = LIVERPOOL

A [néhai] remete

RECENT NEWS FROM HUNGARY

Hungary's economic growth slows to 0.9 per cent

Hungary's economy grew by an unadjusted 11-year low of 0.9 per cent in the third quarter, lower than preliminary estimates, the Central Statistical Office said on Friday (7 December). The office in November said that the economy grew by 1 per cent according to preliminary figures, but the official data paints an even bleaker picture. Over the last few years Hungary has enjoyed annual growth of around 4 per cent, but tax hikes, energy prices increases and other measures introduced by the government last year have taken their toll. The government is attempting to reduce its budget deficit, which, at 9.2 per cent of gross domestic product in 2006, was the highest in percentage terms in the European Union. 7 December.

Retail trade drop is steepest in a decade

The retail trade volume was Ft 525 billion [NZD5 billion] in September, down Ft 2.7 billion [NZD20.5 million] from the same month a year before, a fall in current price volume the like of which had not been seen for ten years, the Central Statistics Office announced on Friday (23 November). According to seasonally-adjusted figures, retail trade dropped 4.6% year-on-year in September, was down 0.6% from August to September, plummeted 4.1% in the third quarter and fell 2.5% in the first nine months. HAC 26 November

Erdei retains world title with split decision

WBO light heavyweight world champion Zsolt Erdei retained his world title in Dresden, Germany on Saturday night (24 November) by defeating Tito Mendoza of Panama with a split decision. HAC 26 November

Tricky World Cup qualifiers for Hungary

Hungary were drawn in group A alongside Portugal, Sweden, Denmark, Albania and Malta for the 2010 FIFA World Cup qualification games, when the draw was made in Durban, South Africa yesterday (25 November). HAC 26 November

Small coins returning to Hungary's central bank

The National Bank (MNB) recorded its first net inflow of Ft 1 and Ft 2 coins from circulation back to the bank in October, after announcing that they will be withdrawn from circulation from March 1, 2008. The coins were first issued in 1993. A net Ft 3.7 million [NZD28 thousand] in Ft 1 coins were returned and Ft 6.8 million [NZD52 thousand] in Ft 2 coins. MNB has started a recollection campaign. 4 December

Hungary clears ex-Olympic champ swimmer Kovács of doping

Hungary's swimming federation cleared former Olympic champion Ágnes Kovács of doping

charges on Thursday after she failed to produce an adequate urine sample before dashing to a meeting with UNICEF. The federation said 2000 Olympics 200 metres breaststroke champion Kovács did not violate anti-doping

rules at an out-of-competition test as she provided an adequate excuse, state news agency MTI said on Thursday (15 November). Kovács was tested on October 30 and only produced 25 millilitres of urine, a third of the required amount, before she said she had to leave urgently for a meeting with UNICEF officials, who had asked her to become a goodwill ambassador. György Kolláth, the attorney representing the Hungarian Anti-Doping Group, which conducts testing on behalf of the World Anti-Doping Agency, said the federation's ruling violated Hungarian laws and the group would later decide what further action to take. MTI 15 November

Leading Hungarian author Szabó dies aged 90

Magda Szabó, one of Hungary's most famous authors, died on Monday (19 November) aged 90, Hungarian news agency MTI reported. Szabó won Hungary's top literary award, the Kossuth Prize,

in 1978. She died while reading at home in the eastern city of Debrecen where she was born, MTI said. Szabó's works have been translated into German, French, English and many other languages. She was banned from publishing from 1949 under Hungary's communist dictator Mátyás Rákosi and dismissed from her post in the education ministry. MTI 20 November

Hungarian railway workers stage nationwide strike

Hungarian railway workers went on a six-hour nationwide strike on Wednesday against the planned closure of 38 spur lines and the ensuing layoffs, state-run news agency MTI reported. Inter-city bus drivers joined the strike in Békés county, south-eastern Hungary and Vas county in the country's west. The strike, which began at 6 a.m. local time, was initiated by the Liga trade union's alliance led by István Gaskó, head of the Railway Workers' Free Union. Railway workers were also protesting against the planned privatization of healthcare facilities and new pension rules which are to take effect early next year, Gaskó said. About 10,000 railway workers were involved in the work stoppage on the lines of National Railways MAV and Győr-Sopron-Ebenfurth Railway. Some 1,200 to 1,300 passenger trains were being affected by the strike, MAV spokesman Imre Kavalecz said. Freight train operations were also disrupted and international trains were being held up at the border stations. 21 November

Feather shortage leaves pillow makers flat

A good night's sleep on luxury Hungarian down pillows is likely to become a rarer experience as Hungary's poultry sector declines in the face of mounting problems. According to British retailers, pillows and duvets made from Hungarian goose feathers are "soft," "luxurious" and have an "unparalleled ability to spring back to shape." The feathers are hand-plucked from geese which are given a special diet, raised for longer than most competitors,

bathed in summer and kept sufficiently cold in winter to develop big feathers, a Hungarian producer says. But in recent years Hungary's poultry sector has been hit by repeated bird flu outbreaks, leading to the culling of 1 million birds, mostly water fowl, and a doubling of feed prices. Hungary will produce 3,000-3,200 tons of water fowl feathers this year, compared to about 4,300 tons 10 years ago, the Hungarian Feather Product Council told newspaper Népszabadság. 27 November

Slovak, Hungary police arrest 3 over radioactive sale

Police in Slovakia and Hungary arrested three people and seized 1kg of "dangerous" radioactive material the suspects were trying to sell for \$US1 million (NZD1.3 million). Czech news agency CTK, citing unconfirmed reports, said the material seized yesterday by authorities was enriched uranium. Two of the suspects were arrested in eastern Slovakia, and the third in Hungary, a police spokesman said. The suspects were not identified. Slovak and Hungarian police worked together on the case for several months, the spokesman said. 30 November

Police in Hungary can't find vandals of communist leader Kádár's grave, close case

Hungarian police have finished their investigation into the theft of the bones of Hungary's communist-era leader János Kádár, officials said Thursday (29 November). No suspects have been identified. The grave containing the remains of Kádár, who ruled Hungary after the 1956 anti-Soviet revolution until 1988, and an urn with his wife's ashes was vandalized in May in the Kerepesi Cemetery in Budapest. Some of Kádár's bones, including his skull, and his wife's ashes were stolen by unknown perpetrators, who also wrote "Murderer and traitor, you cannot rest in holy ground" on a memorial to communist leaders near Kádár's tomb. 29 November

Internet use in Hungary jumps 14 percent in past year

Hungary had an impressive year as far as growth in Internet use was concerned, with household users up by 14 percent compared to 2006, the World Internet Project reported on Wednesday (5 December). Thirty-five percent of Hungarian households now have Internet access, the WIP - produced by research groups ITHAKA and Tarki and the Budapest Technical University - found, adding that 83 percent of the connections were broadband. In all, they estimate that 45 percent of the over-14 population used the Internet more or less regularly. E-mail continued to be the most popular use, but on-line news has gained so much ground, that Internet users say they rely more on the worldwide web for news than on television. Some 65 percent said they downloaded or listened to music online more or less regularly. However, only 18 percent ever use the net for banking services and 22 percent for shopping. MTI, 5 December

Hungarian PISA 2006 student scores unchanged from 2003

The scores of Hungarian 15 year-olds in Programme for International Student Assessment (PISA) tests were unchanged in 2006 compared to 2003, an education ministry official said. Students

ranked 13-17th among 30 countries in science, 17-22th among 29 countries in reading comprehension and 18-23rd in mathematics, Ildikó Balázsai said. Education expert Benő Csapó said the test results showed that the Hungarian education system was stagnating. Education state secretary Gergely Arató said more time was needed for government developments to show up in test results such as PISA. MTI 4 December

Csaba Kákossy to succeed Kóka as economy minister

In line with initial rumours, junior coalition party the Alliance of Free Democrats (SzDSz), nominated Csaba Kákossy as its successor to János Kóka as minister of economy and transport. Prime Minister Ferenc Gyurcsány has approved Kákossy's nomination, government spokesman Dávid Daróczi told journalists last Friday (Nov 23). Daróczi underlined that the approval was following all necessary discussions, so that the takeover could take place as smoothly as possible. Kákossy is expected to replace Kóka in the middle of December, but not later than the end of the year. Kákossy is currently the cabinet chief of Kóka, being in charge of the daily operational work of the ministry. The newly nominated minister, born in 1969, graduated as a finance lawyer from ELTE, after which he worked in the commercial banking field for the National Bank of Hungary (MNB), and was the Hungarian representative of the OECD. 28 November

Papa set to become NATO airport facility

"Papa in west Hungary will become a NATO base airport, ahead of Ramstein airbase in Germany and Konstanta in Romania," Defence Minister Imre Szekeeres announced on Saturday (17 November). A NATO working team, preparing the procurement and operation of C-17 planes for a strategic airborne fleet, made the decision on Friday (16 November). The fleet comprising four C-17 transport planes will be deployed in 2009. A NATO consortium is expected to fund the \$30 million development cost. The airport will play a role in transporting logistics materials and provisions to crews serving in Iraq and Afghanistan. HAC 19 November

Kispest street named after Ferenc Puskás

A street near the Bozsik stadium in Kispest was named after the legendary footballer Ferenc Puskás on Saturday (17 November) afternoon, the first anniversary of his death. A memorial service was also held at the Basilica in honour of the most celebrated Hungarian footballer of all time. HAC 19 November

Hungarian motorcycle brand to be re-launched next year

After being off the market for 32 years, the legendary Hungarian motorcycle brand "Pannónia" will be re-launched in 2008, reports business daily Napi Gazdaság. Plans for the 650 cc, single-cylinder motorcycle have been completed, and most of the machines for manufacture have been ordered, according to CEO Imre Mázló. The vehicles will be manufactured in Várpalota by Magyar Motorkerékpár Fejlesztő Kft., which is partly owned by the local government. The newly-developed motorcycles will evoke the mood of the 50s and 60s but use state-of-the-art technology, Mázló said. The manufacture of parts will start in spring at a rented hall in Várpalota, and the prototype will be presented at the Pannónia Festival to be held in the town in early May. The European debut of the bike will take place in Milan or Paris in the second half of the year. 30 November

China's airline becomes Hungary's chartered carrier for 2008 Olympics

China's Hainan Airlines has become Hungary's chartered carrier for the 2008 Beijing Olympic Games in a deal signed Friday with the Hungarian Olympic Committee. Hainan Airlines' representative in Hungary Zhao Kai said at the signing ceremony at Budapest airport that the move was not only a commercial deal, but also a way to promote friendship between the two peoples and enhance exchanges between the two countries. Hungarian Olympic Committee President Schmitt Pal said the deal offered Hungarian athletes, officials and tourists a glimpse of China before they even arrived in Beijing, as the flights would feature Chinese cuisine and music. 30 November

Painting returned to family heirs

Court executor Ödön Szeffert on Friday received a 17th-century painting of Johanna Ocskay from the National Museum and returned it to József Schell, a representative of the heirs of the Sigray legacy, after 55 years. Antal Sigray, a politician known for his anti-German stance between the two world wars, deposited some of the family assets in various museums before Hungary was occupied by German troops on March 19, 1944. He managed to deposit remaining family assets in five Hungarian museums in the early 1950s. A further 25 paintings owned by the Sigray family are still in the National Museum. HAC 12 November

Cuban refugees stab Hungarians

Cubans who were granted refugee status in Hungary last month stabbed three Hungarian men in a scuffle at a pub in Bicske, west of Budapest, on Saturday. Two of the three victims suffered light injuries but the third man was rushed to hospital in critical condition. An Immigration Office spokesman said six or seven of the 28 Cubans staying at the nearby refugee base may have been involved in the incident. Elsewhere, a 28-year-old Russian man stabbed a 52-year-old Serb at a refugee camp in Nyírbátor at the weekend. The Russian had illegally entered Hungary with the aim of going to France to join the foreign legion. However he was stopped in Hungary and taken to the refugee centre. He told police that he had a fight with the Serb after drinking half a litre of vodka and three litres of red wine. HAC 5 November

MÁV vacates part of train station

State railway company MÁV on Wednesday (31 October) completed the evacuation of those parts of Nyugati train station where most of a new government quarter is to be built, and laid claim to Ft 4.4 billion [NZD33.5 million] in advance revenue. The sum will be transferred to MÁV before November 30. Based on a cabinet decision of May 11, the new government quarter will be built on 30 hectares between Podmaniczky utca and Váci út, the larger part of which was owned by MÁV HAC 5 November.

Hungary to open labour market to Romanian workers

Hungary will fully open its labour market to qualified Romanian workers from January 2008, Prime Minister Ferenc Gyurcsány said after a joint cabinet meeting in Sibiu, central Romania. Romanian workers are at present granted automatic employment rights in Hungary in a limited number of professions.

Hungary is struggling with labour shortages in some areas and is an attractive destination for ethnic Hungarians living in Romania. 14 November

Hungary fails to meet U.S. visa requirement by hairsbreadth

Hungary has stopped just short of meeting the criteria for a U.S. visa-free regime of reducing the ratio of rejected applications to below ten percent, national daily Népszabadság reported on Wednesday. Official data from the twelve months to September 2007 showed the U.S. Embassy in Budapest rejected 10.3 percent of visa requests, the paper said. Some other countries in the bid for a visa waiver with the U.S. have managed to meet this requirement, among them Greece (1.6 percent), Cyprus (1.8 percent), Malta (2.7 percent), Estonia (4 percent) and the Czech Republic (6.7 percent). Poland fared much below the threshold at 25.2 percent and Romania had a 37.7 percent rejection rate during that period. Diplomats expect Hungary can pass under the 10 percent mark by the autumn of 2008, the paper said. MTI 7 November

Ministry freezes motorway toll charges

"Motorway toll fees for all vehicle categories will remain unchanged in 2008," Economy Minister János Kóka announced on Saturday. "The extension of road-toll taxes for vehicles of over 12 tons on selected main roads generated a Ft 5 billion [NZD38 million] surplus this year, which is why price hikes are not needed," he explained. Motorways stickers in their physical form will be eliminated next year. Payments can be made via text message or online, while virtual stickers can be bought in petrol stations and in offices of the state motorway manager. HAC 24 October

Hungarian Design Student Wins Electrolux Design Lab 2007 with E-wash Washing Machine

E-wash is compact washing machine that uses soap nuts instead of detergent. The winning designer is Levente Szabó from Moholy-Nagy University of Art & Design in Hungary. In India and Nepal, people have used the soap nut (*sapindus mucorossi*) for centuries to get their clothes clean. Szabó says that a kilogram of soap nuts would last the typical person a year. Soap nuts, he explains, are good for people with allergies and gentle on clothes. MTI 28 November

Hungarian-Austrian cancer therapy project great success

A two-year Hungarian-Austrian project involving cancer therapy and research proved to be a great success, the project leaders said at a press conference at the Hungarian embassy in Vienna on Tuesday. The 360,000-euro project included plans to build a MedAustron ion therapy centre in Wiener Neustadt. Ion therapy is believed to be more efficient than conventional cancer therapy as it aims to provide the optimum dose of radiation to destroy tumours. Construction of the facility will begin next year and is due for completion by 2012. MTI 4 December

Hungarian parliament rejects motion on same-sex marriage

Parliament's human rights committee on Tuesday (6 November) did not approve for debate a Free Democrat bill allowing same-sex marriage. Free Democrats Péter Gusztos, Klára Sándor, as well as several organisations representing gays and lesbians, said it is unconstitutional and discriminatory that the state discriminates against gays. A member of an advocacy group compared existing laws to Hungary's anti-Jewish laws of the late 1930s. The Socialists say society is not yet ready for such a step. HAC 7 November ■

KLÁRA DU TOIT

let's cook hungarian

Búcsúzni nem könnyű. Én már nem is emlékszem mikor kezdtem a főzési rovatot a Magyar Szóban. Szerettem megosztani a főzés művészetét honfitársaimmal. Az különösen jól esett, mikor visszahallottam, hogy Önök is élveznek kísérletezni a konyhában. Sajnos az én körülményeim megváltoztak, és többé nem tudom ezt a szerepet vállalni. De úgy gondolom, van elég friss ötlet az új magyarok között, hogy átadhassam a fakalat.

Sok karácsonyi receptet osztottunk meg egymással, de azt hiszem a Gundel torta az teljesen új — ezt még sosem sütöttem, de biztos vagyok benne, hogy nagyon finom. Remélem megpróbálják. És búcsúzásul gondoltam megosztom saját receptemet: a „Klára torta” receptet, ami több mint negyven éve családom kedvence különleges alkalmakra.

Szeretnék mindenkinek nagyon boldog Szentkarácsonyt és egészséges új esztendőt kívánni! Kíváncsian várom, mit kotyvasztanak az új fakanállal!

It's not easy to say good bye. I can't even remember when I started writing the cooking column in the Magyar Szó. I used to enjoy sharing the art of cooking with my compatriots! It was especially nice, when I received feedback that others were enjoying experimenting in the kitchen. Unfortunately my circumstances have changed and I can no longer continue in this role. But I think there are sufficient new ideas among the new Hungarians for me to hand over the mixing spoon.

We have shared many a Christmas recipe over the years, but I think the Gundel Torta is completely new. I've never had the opportunity to try making it, but I'm sure it's very nice. I hope you try it! As a farewell gesture I thought I'd share my very own recipe with you, the "Klara Torta", which has been a special occasion favourite of my family's for forty years now!

I'd like to wish everyone a very happy Christmas and a healthy New Year! I look forward to seeing what is conjured up with the new mixing spoon!

Gundel Torta for Christmas

5 eggs	100g sugar
40g flour	5g ground walnuts
2g ground almonds	5g melted chocolate
40ml runny cream	50g marzipan (approx.)
400g chocolate	
(with minimum 50% cocoa)	
melted chocolate (for glazing)	
chocolate flowers or white chocolate	

The sponge:

Separate the eggs and beat 25g of the sugar with the egg yolks until smooth. Beat the remaining 75g sugar with the egg whites. Then add the melted chocolate to the egg-yolk mixture. Mix well and add this mixture to the egg-white mixture, mix thoroughly and finally add the flour, walnuts and almonds. Pour into a round lined tin and bake in a pre-heated 190°C oven.

The "truffle cream":

Bring cream to the boil, melt the chocolate, then stir the melted chocolate into the cream. Cook for a couple of minutes, then leave to cool. Before spreading the cream onto the cake beat the mixture until fluffy.

Cut the cold sponge into 3 layers. Spread the bottom layer with the marzipan, then spread truffle cream over that. Place the second layer on and spread with truffle cream. Place third layer on top and glaze the torta with chocolate cream. Decorate with chocolate flowers or create a marbling effect with melted white chocolate.

Klára Torta

225g butter	225g sugar
3 eggs	½ tsp vanilla essence
2 tbsp coffee liquid	225g flour
1 and ½ tsp baking powder	1 tbsp milk
1 cup milk	1 cup sugar
115g ground walnuts	1 tbsp cornflour
170g butter	1 tsp sherry
chocolate chips or shavings	

The sponge:

Pre-heat oven to 190°C, then reset to 180°C. Cream the butter and sugar. Add the eggs, vanilla essence, coffee, flour, baking powder and lukewarm milk. Beat mixture for half a minute, scrape the sides of the bowl and beat for a further 4 minutes. Pour into a round lined tin and bake at 180°C for 60 minutes.

The cream:

Bring the milk and sugar to the boil. Add the walnuts into which you have mixed the cornflour. Cook for 5 minutes stirring frequently, then leave to cool. Cream the butter, add the cold walnut mixture and the sherry and beat the mixture until fluffy. Using a knife dipped in hot water, cut the cold cake into two layers and spread about half the cream on the bottom layer. Carefully place second layer on top and spread the remaining cream over the entire cake. Decorate with chocolate chips or shavings.

Jó étvágyat! ■

CONTENTS

Különleges ajándék a Mikulástól — Szentirmay Klára	3	Living Traditions: Confectioners and Coffee — Krisztina Szegedy	23
Special Gift from St Nicholas — Klara Szentirmay	3	A legszebb karácsonyi ajándék — Kertész István	24
Árpád-házi Szent Erzsébet (1207-1231)	4-5	A Budapest Városmiszióiról —	
Gyöngyös Imre: Hajnali ekloga	5	Brückner Ákos Előd O.Cist. plébános	25
Kodály Zoltán	6-7	Pilgrimage to Hungary — Fr Allan Jones SM	25
Famous Hungarians: Michael Curtiz - Paul Hellyer	8-9	Szellemi értékeink: Áprily Lajos	26-27
Introducing longtime NZ Hungarians: Olga & József Bognár	10-12	Hungarian Poets: Lajos Áprily	28
Új új-zélandi magyarok bemutatkozása: Máté Tünde	13	Kaland(os) (tor)túra — Hoffmann Endre úti jegyzetei	29
Levél Magyarországról — Dr. Murzsa András	14-15	Barangoló: Nyugat Dunántúl	30, 32
Gyöngyös Imre: Magyarországról	15	Wanderlust: Western Transdanubia	31
Fletcher Closes in on \$20m Hungary Deal	16	The Art of Communication - Dr Endre Maurer	33
Üres bölcsek — Pekár Marianna	17	News about Hungarians in New Zealand	34
In the Words of Ambassador Gábor Csaba	18	Furfangos remete	34
Gyimóthy Gábor Nyelvlecke	18	Recent News from Hungary (compiled by P. Hellyer)	35-36
Konzuli közlemények	19	Let's Cook Hungarian — Klara Du Toit	37
Consular News	19	Contents	38
Népi gyógyászat — természet gyógyászat — Bernád Ilona	20-21	Value of the Forint	38
Élő hagyományok: Együnk egy sütit! - Szegedy Krisztina	22	Hungarian Communities in New Zealand	38
		Impresszum	38

VALUE OF THE FORINT

RATES AS AT 17 DECEMBER 2007
BASE CURRENCY IS HUF.

Currency Unit	HUF/Unit
EUR Euro	255.35
USD United States Dollar	177.40
GBP United Kingdom Pound	358.56
CAD Canada Dollar	176.24
AUD Australia Dollar	152.18
NZD New Zealand Dollar	134.00
CZK Czech Republic Koruny	9.66
HUF Hungary Forint	1.00
PLN Poland Zlotych	70.40
ROL Romania New Lei	71.82
RUR Russia Ruble	7.18

KÖVETKEZŐ SZÁM:

A Magyar Szó 2007/2008-as előfizetési évének harmadik, vagyis a 2008. márciusi számhoz beküldendő anyagot kérjük 2008. február 15-i határidővel a szerkesztőhöz eljuttatni.

Bár gépelt, vagy kézírással készült anyagot is szívesen látunk, sok munkamegtakarítást jelent, ha a küldött anyag számítógépen készült, és emailen, vagy lemezen (diszken) küldik el.

Email: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz; postacím: PO Box 29-039, Wellington 6443.

NEXT ISSUE:

The deadline for the second issue of the 2007/2008 subscription year, the March 2008 issue is 15 February 2008. Where possible contributions are preferred in computer-readable format (i.e. email or disc). Email: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz; postal address: PO Box 29-039, Wellington 6443.

HUNGARIAN COMMUNITIES IN NEW ZEALAND**AUCKLAND HUNGARIAN CLUB**

President: Gábor Koroly

PO Box 109-138, Newmarket Auckland

Tel: +64 9 636-7418

Fax: +64 9 634-3792

Email: olivdrab@ihug.co.nz

HUNGARIAN SOCIETY OF WELLINGTON

President: Éva Bródy-Popp

1 Raroa Rd, Kelburn Wellington

Tel: +64 4 475-7775

Fax: +64 4 475-5555

Email: ivanbrody@mail.com

HUNGARIAN CLUB, CHRISTCHURCH

President: István Tóth

11 Hardy Street, New Brighton Christchurch

Tel: +64 3 355-7448

Fax: +64 3 355-7458

Email: toth2@xtra.co.nz

HUNGARIAN COMMUNITY IN DUNEDIN

Coordinator: András Pálmay

79 Oakwood Ave Dunedin

Tel: +64 3 453-6046

Email: palmay@xtra.co.nz

Founder (Alapító): Paul Szentirmay

Publisher/Chief Editor (Kiadó/főszerkesztő): Klára Szentirmay

Editor/Design (Szerkesztő/tervező): Tünde Máté

Communications to: PO Box 29-039, Wellington, New Zealand 6443 tel: 64-4-973-7507 fax: 64-4-973-7509

Email: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz

website/honlap: www.hungarianconsulate.co.nz

© Magyar Szó 1991-2007

all rights reserved/minden jog fenntarva

ISSN 1171-8978

The aim of the Magyar Szó is to serve the interest of Hungarians living in New Zealand by publicising matters of interest and importance to them, and by documenting the life of the Hungarian community in New Zealand. The first issue was published as a circular for the Hungarian Community in Wellington.

Since September 1991 (issue no. 6) the Magyar Szó has nationwide coverage and is sent only to subscribers.

Opinions expressed in this bulletin do not necessarily reflect those of the Magyar Szó, its editors or the Hungarian Consulate-General.

The bulletin is published every third month, commencing in September. The subscription charge (within New Zealand) for twelve months is \$35.00, students and beneficiaries, \$30.00; NZ\$40 to Australia, NZ\$45.00 to other places, and is payable to "Magyar Szó" or by direct debit to Magyar Szó, Bank of New Zealand (BNZ), 020585 0082725 01..